

**Samenwerkingsverband
Fryslân-Noard**

Jaarverslag 2015-2016

Inhoudsopgave

Inleiding		2
Hoofdstuk 1.	Relevante ontwikkelingen	3
Hoofdstuk 2.	Regulier waar het kan, speciaal waar het moet	5
2.1	Uitgangspunten	
2.2	Doelstellingen en beoogde resultaten	
2.3	Deelname VSO	
2.4	Versterken ondersteuningsstructuur op de scholen	
Hoofdstuk 3.	Er valt geen kind tussen wal en schip	14
3.1	Uitgangspunten	
3.2	Doelstellingen en beoogde resultaten	
3.3	Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod	
3.4	OPDC	
3.5	Ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen	
3.6	Beperken voortijdig schoolverlaten	
Hoofdstuk 4.	Aansluiten bij bestaande situatie: behouden wat goed is, verbeteren waar het kan en moet	25
4.1	Uitgangspunten	
4.2	Doelstellingen en beoogde resultaten	
4.3	Expertisecentrum	
4.4	Samenwerking met cluster 1 en 2	
4.5	Systematiek indicering en toewijzing	
Hoofdstuk 5.	Integrale samenwerking in het belang van de leerling	29
5.1	Uitgangspunten	
5.2	Doelstellingen en beoogde resultaten	
5.3	Afstemming met gemeenten over jeugdzorg	
5.4	Versterken van educatief partnerschap met ouders	
Hoofdstuk 6.	Professioneel werkklimaat via korte lijnen en met zo weinig mogelijk bureaucratie	31
6.1	Uitgangspunten	
6.2	Doelstellingen en beoogde resultaten	
6.3	Transparante en efficiënte procedures	
6.4	Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg	
Hoofdstuk 7.	Samenvatting resultaten en actiepunten	35
Bijlage 1	Samenvatting onderzoeksresultaten tevredenheidsonderzoeken en zelfevaluatie-instrument	39

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van het SWV Fryslân-Noard over het schooljaar 2015-2016. Leidraad voor dit jaarverslag zijn de uitgangspunten van het samenwerkingsverband, zoals die zijn beschreven in het Ondersteuningsplan 2014-2018. Deze uitgangspunten zijn:

- Regulier waar het kan, speciaal waar het moet
- Er valt geen kind tussen wal en schip
- Aansluiten bij bestaande situatie: behouden wat goed is, verbeteren waar het kan en moet
- Integrale samenwerking in het belang van de leerling
- Professioneel werkklimaat via korte lijnen en met zo weinig mogelijk bureaucratie

In hoofdstuk 2 t/m 6 staat telkens een uitgangspunt centraal. Per uitgangspunt worden kort de doelstelling, uitwerkingen en beoogde resultaten beschreven, waarna de resultaten die behaald zijn in 2015-2016 worden weergegeven. Bij de behaalde resultaten worden cijfers weergegeven, inhoudelijke resultaten beschreven en relevante uitkomsten van tevredenheidsonderzoek en zelfevaluatie benoemd. Aan het eind staan de conclusies beschreven en wordt gereflecteerd op de actiepunten van 2015-2016. Zo nodig worden ook nieuwe actiepunten voor 2016-2017 geformuleerd. In hoofdstuk 7 worden alle resultaten en actiepunten nog eens samengevat.

Tevredenheidsonderzoeken en zelfevaluatie

Het samenwerkingsverband heeft in mei 2016 voor de tweede keer de tevredenheid van de scholen in beeld gebracht door de tevredenheidsvragenlijst voor scholen uit het kwaliteitszorgsysteem van het samenwerkingsverband voor te leggen aan de zorgcoördinatoren van alle scholen binnen het samenwerkingsverband. In totaal hebben 24 zorgfunctionarissen deze vragenlijst ingevuld. Het samenwerkingsverband heeft de resultaten beschreven in een verslag. In juni 2016 is verder voor het eerst een tevredenheidsvragenlijst voorgelegd aan leden van de werkgroep passend onderwijs en zorg voor jeugd, bestaande uit medewerkers van het RMC, leerplichtambtenaren en beleidsmedewerkers onderwijs. In totaal hebben acht leden de vragen over het beleid van het samenwerkingsverband en de uitvoering van het beleid beantwoord.

Daarnaast heeft het samenwerkingsverband in mei 2016 voor de tweede keer een meting uitgevoerd met het zelfevaluatie-instrument uit het kwaliteitszorgsysteem van het samenwerkingsverband. Met dit instrument wordt de kwaliteit van de uitvoering van taken en verantwoordelijkheden van het samenwerkingsverband beoordeeld. In totaal hebben acht personen dit instrument ingevuld. De resultaten van de tweede meting zijn eveneens beschreven in een verslag.

In dit jaarverslag zijn relevante, opvallende punten uit de verslagen over het tevredenheidsonderzoek bij scholen, de zelfevaluatie en het tevredenheidsonderzoek bij ketenpartners opgenomen. Een samenvatting van deze onderzoeksresultaten is als bijlage opgenomen. Voor een volledig beeld van de resultaten verwijzen we naar de onderliggende verslagen.

Cijfermatige gegevens

Om inzicht te geven in behaalde resultaten zijn in dit jaarverslag cijfers opgenomen over het schooljaar 2015-2016, die zijn aangeleverd door de scholen binnen het samenwerkingsverband, het OPDC, het expertisecentrum en de PCL-PaO. Daarnaast zijn gegevens gebruikt die zijn verzameld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, bijvoorbeeld van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Het eerste jaarverslag betrof de tweede helft van kalenderjaar 2014 en kalenderjaar 2015. In de praktijk bleek het werkbaarder om het jaarverslag te richten op één schooljaar. Dit jaarverslag betreft daarom het schooljaar 2015-2016. Daarmee overlapt het jaarverslag deels met het eerste jaarverslag. In het jaarverslag 2014 en 2015 zijn op basis van de gegevens per uitgangspunt van het samenwerkingsverband actiepunten geformuleerd. De staf van het samenwerkingsverband heeft de actiepunten verwerkt in een meerjarenplanning.

Hoofdstuk 1. Relevante ontwikkelingen

In dit hoofdstuk beschrijven we de landelijke en regionale ontwikkelingen die in 2015-2016 van invloed zijn geweest op het beleid van het samenwerkingsverband.

Bij het bezoek van de onderwijsinspectie in maart 2015 werd vastgesteld dat om te voldoen aan de wettelijke voorschriften het nodig was om explicieter een procedure en beleid terug- of overplaatsing naar het voortgezet onderwijs vanuit VSO te formuleren alsook de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten te benoemen. In het najaar van 2015 zijn deze documenten na vaststelling door het Bestuur en met instemming van de OPR, bij de Inspectie ingeleverd.

Nieuw was dat we vanaf 2015-2016 verplicht zijn om tweemaandelijks het aantal thuiszitters, zijnde leerlingen die langer dan 4 weken aaneengesloten zonder geldige reden verzuimen van school, te melden bij de Inspectie en deze lijst ook te monitoren. Tevens moeten absoluut verzuimers en leerlingen met een vrijstelling gemeld en gevolgd worden. Voor ons samenwerkingsverband was dit niet zo'n grote opgave omdat we dit zelf al langer registreren en monitoren op basis van een regionaal vastgesteld thuiszittersprotocol. De goede samenwerking met de leerplichtambtenaren en RMC medewerkers in de regio is hierin een pré.

In het voorjaar van 2015 is het wetsvoorstel 'Integratie LWOO en PrO in passend onderwijs' aangenomen door de Eerste en Tweede Kamer. Dit betekent dat vanaf 1 januari 2016 ook leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en praktijkonderwijs (PrO) onder de verantwoordelijkheid van de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs vallen. Samenwerkingsverband Fryslân-Noard heeft, in lijn met de wetgeving, in 2015 het Ondersteuningsplan aangevuld met informatie over de integratie van LWOO en PrO. In het najaar van 2015 is dit addendum Ondersteuningsplan m.b.t LWOO & PrO, na vaststelling door het Bestuur en met instemming van de OPR, bij de Inspectie ingeleverd.

Vooruitlopend op het 2^e ondersteuningsplan (ingående 2018-2019) en met het oog op het scheiden van bestuur en toezicht hebben het Algemeen Bestuur en de OPR in februari 2015 ingestemd met een nieuwe opzet van de organisatie-, overleg en bestuursstructuur per 01-01-2018. Hiervoor zijn in 2015-2016 de eerste stappen gezet en in 2016-2017 zal hier verder naar toe gewerkt worden.

Belangrijk was ook dat we in het voorjaar van 2016 met de vakbonden tot overeenstemming zijn gekomen over de uitvoering van het landelijke Tripartiete Akkoord. Het samenwerkingsverband heeft samen met een aantal schoolbesturen binnen het samenwerkingsverband voldaan aan de verplichtingen die er lagen op het gebied van overname van formatie. Hierdoor bleef expertise vanuit de voormalige ambulante begeleiding (VSO) en commissies van indicatie (REC's) van voor de invoering van Passend onderwijs behouden.

De spiegelwetgeving rond Passend Onderwijs en de Jeugdwet biedt een kader om de ondersteuning van jeugdigen in en buiten scholen integraal aan te pakken. In beide wetten zijn bepalingen opgenomen rond wederzijdse afstemming tussen samenwerkingsverbanden/schoolbesturen en gemeenten rond het ondersteuningsplan en de gemeentelijke jeugdhulp. In deze horizontale bestuurlijke verhouding is men gezamenlijk verantwoordelijk voor een sluitend aanbod van ondersteuning en hulp aan jeugdigen en ouders. Het SWV Fryslân-Noard participeert dan ook in diverse ambtelijke en bestuurlijke werkgroepen en overleggen rondom deze thema's, zowel in regionaal als in provinciaal verband. Met de gemeenten in de regio wordt jaarlijks OOGO gevoerd over Passend Onderwijs en Zorg voor Jeugd. Het nieuw te ontwikkelen beleid ten aanzien van de aanpak van kwetsbare jongeren en VSV vormt hier een onderdeel van.

Hoofdstuk 2. Regulier waar het kan, speciaal waar het moet

2.1 Uitgangspunten

Het SWV Fryslân-Noard heeft het uitgangspunt *Regulier waar het kan, speciaal waar het moet* uitgewerkt in een aantal punten, waarvan de volgende relevant zijn voor dit jaarverslag:

1. Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. Voor SWV Fryslân-Noard betekent dit, dat de meeste kinderen thuishoren in het regulier onderwijs maar dat er een kleine groep leerlingen gebaat zal blijven bij voortgezet speciaal onderwijs. Binnen de regio zullen daarom scholen voor voortgezet speciaal onderwijs blijven bestaan (cluster 3 en 4).
2. Om alle leerlingen goed onderwijs te kunnen bieden, vindt SWV Fryslân-Noard het van belang dat het primaire proces op de scholen wordt versterkt. Van docenten wordt verwacht dat zij hierin hun eigen professionele verantwoordelijkheid nemen. Van schoolbesturen en directies wordt verwacht dat ze hun docenten enerzijds ondersteunen en anderzijds aanspreken op deze verantwoordelijkheid. Vanuit het samenwerkingsverband wordt ondersteuning geboden.
3. Om alle leerlingen goed onderwijs te kunnen bieden, is daarnaast een sterke zorgstructuur noodzakelijk. Schoolbesturen zullen hierop worden aangesproken door het samenwerkingsverband. Binnen het samenwerkingsverband zal iedere school moeten voldoen aan een basisniveau van zorg. De zorg die een school biedt staat beschreven in het ondersteuningsprofiel van de school.

2.2 Doelstelling en beoogde resultaten

In onderstaande tabel wordt weergegeven wat SWV Fryslân-Noard wil bereiken binnen het uitgangspunt *Regulier waar het kan, speciaal waar het moet*.

Regulier waar het kan, speciaal waar het moet.	
Wat willen we bereiken?	Deelname VSO <ul style="list-style-type: none"> - De deelname VSO stabiliseert - De deelname VSO blijft onder landelijk gemiddelde - De deelname VSO neemt geleidelijk af (zowel in aantal als in %) Versterken ondersteuningsstructuur op de scholen <ul style="list-style-type: none"> - Er worden meer leerlingen opgevangen in reguliere scholen door tijdig inzetten van expertise vanuit SWV Fryslân-Noard (consulenten en gedragsdeskundigen) - De scholen zijn tevreden over het expertisecentrum: de gemiddelde beoordeling is voldoende tot goed - Elke school voldoet aan een basisniveau van zorg dat door het SWV Fryslân-Noard is vastgesteld - Elke school heeft de zorg die ze biedt beschreven in haar schoolondersteuningsprofiel
Hoe gaan we dit doen?	Deelname VSO <ul style="list-style-type: none"> - Monitoren verwijzingen - Symbiosetrajecten en terugkeer naar regulier VO stimuleren Versterken ondersteuningsstructuur op de scholen <ul style="list-style-type: none"> - Expertisecentrum voor behoud van specifieke expertise door inzet gedragsdeskundigen en consulenten - RPCL in 3 regio's voor advisering en consultatie tussen scholen en samenwerkingsverband. - Kennisdeling door middel van scholing, nieuwsbrieven etc. - Evalueren en versterken van de ondersteuningsstructuur op de school
Hoe meten we onze resultaten?	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoren aantallen leerlingen in VSO - Monitoren aantal afgegeven TLV's

	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoren uitstroom VSO, waaronder aantallen leerlingen van VSO naar VO - Monitoren inzet van expertisecentrum en RPCL - Tevredenheid scholen over expertisecentrum en RPCL - Zelfevaluatie - Ontwikkeling kwaliteitszorg fase 2: schoolniveau
--	--

2.3 Deelname VSO

Net als bij de meting in 2015 blijkt ook in 2016 uit de zelfevaluatie dat het samenwerkingsverband voldoende scoort op het realiseren van het uitgangspunt thuisnabij onderwijs en op het monitoren van deze realisatie door de aantallen leerlingen op de reguliere scholen en de verschillende arrangementen te registeren. Dit wordt bevestigd door onderstaande gegevens en uit de gegevens in § 3.3.

Tabel 2.1. Deelnamepercentage VSO ten opzichte van totaal aantal VO-leerlingen, uitgesplitst naar bekostigingscategorie en vergeleken met landelijke percentages

	01-10-2012			01-10-2013			01-10-2014			01-10-2015*			01-10-2016**	
	VO2101	Land.		VO2101	Land.		VO2101	Land.		VO2101	Land.		VO2101	Land
		%	%		%	%		%	%		%	%		%
VSO cat 1	395	2,72	3,08	395	2,72	3,15	381	2,61	3,19	377	2,55	3,04	399	2,74
VSO cat 2	10	0,07	0,11	7	0,05	0,11	13	0,09	0,12	13	0,09	0,12	28	0,19
VSO cat 3	60	0,41	0,31	59	0,41	0,34	68	0,47	0,35	68	0,46	0,32	46	0,32
VSO Totaal	465	3,21	3,51	461	3,17	3,61	462	3,16	3,66	458	3,10	3,47	473	3,25
VO Totaal	14.507			14.544			14.602			14.760			14.549	

* cijfers april 2016. Op 22-12-2016 zijn deze cijfers door DUO aangepast. VSO Totaal = 457, VO Totaal = 14.790. Dit betekent 3,09%

**Kijkglas 1.1, stand 03-12-2016.

Uit deze cijfers valt op te maken dat het aantal VSO-leerlingen in de afgelopen jaren ongeveer gelijk gebleven is. De cijfers van 1 oktober 2015 laten zelfs een kleine afname zien, zowel in absolute aantallen als in het percentage van het totaal aantal VO-leerlingen. Hoewel er landelijk over de hele linie sprake is van een daling van het aantal (V)SO-leerlingen, zitten wij ook op 01-10-2015 nog onder het landelijk gemiddelde. De voorlopige cijfers van 1 oktober 2016 laten zien dat het aantal VSO-leerlingen gestegen is, zowel absoluut als procentueel. Het percentage VSO-leerlingen ligt 0,15% hoger dan in de voorgaande jaren. Het ligt nog wel onder het landelijke gemiddelde van het voorgaande jaar, het landelijk gemiddelde op 1 oktober 2016 is echter nog niet bekend.

Uit tabel 2.1 is op te maken dat de voorlopige cijfers een stijging laten zien in de categorie Laag en Midden. In de bekostigingscategorie 3 (Hoog) zitten op 1 oktober 2016 voor het eerst duidelijk minder leerlingen dan in de voorgaande jaren. Dit beeld zien we terug in de onderstaande tabel.

Tabel 2.2. Verdeling bekostigingscategorieën over totaal aantal VSO-leerlingen

	01-10-2015		01-10-2016	
	Aantal	%	Aantal	%
Categorie Laag	377	82%	399	84%
Categorie Midden	13	3%	28	6%
Categorie Hoog	68	15%	46	10%
Totaal	458	100%	473	100%

In onderstaande tabel wordt gepresenteerd hoeveel VSO-leerlingen, waarvoor het samenwerkingsverband financieel verantwoordelijk is, een school binnen het samenwerkingsverband bezoeken en hoeveel van deze leerlingen naar een school gaan buiten onze regio. Daarnaast staat in de tabel hoeveel leerlingen residentieel geplaatst zijn. Voor de plaatsing van deze residentiële leerlingen geeft het SWV geen TLV af.

Tabel 2.3. Aantal aan SWV toegekende leerlingen per VSO-school, inclusief residentiële plaatsingen

	01-10-2015		01-10-2016	
	Aantal	%	Aantal	%
VSO de Monoliet – totaal aantal toegekende leerlingen	179	39%	206	44%
Waarvan residentieel geplaatst	32		38	
VSO de Wingerd – totaal aantal leerlingen	95	21%	89	18%
Waarvan residentieel geplaatst	0		0	
VSO it Twalûk – totaal aantal leerlingen	80	17%	94	20%
Waarvan residentieel geplaatst	0		0	
Ander VSO-scholen buiten ons SWV – totaal aantal toegekende leerlingen	104	23%	84	18%
Waarvan residentieel geplaatst	25		7	
Totaal aan ons toegekende VSO-leerlingen	458	100%	473	100%
Waarvan residentieel geplaatst	57	12%	45	10%

Op 1 oktober 2016 gaan 84 (18%) van de 473 leerlingen die ons samenwerkingsverband doorverwezen heeft en waarvoor wij financieel verantwoordelijk zijn naar een VSO-school in een ander samenwerkingsverband. Op 1 oktober 2015 ging 23% van de leerlingen waarvoor wij financieel verantwoordelijk zijn naar een VSO-school in een ander samenwerkingsverband. Deze cijfers laten zien dat het samenwerkingsverband er steeds beter in lijkt te slagen om het uitgangspunt thuisnabij onderwijs te realiseren.

Het aantal en het percentage leerlingen dat residentieel is geplaatst ligt op 1-10-2016 lager dan op 1-10-2015.

Op 1-10-2016 worden de drie VSO-scholen die deel uitmaken van SWV Fryslân-Noard: VSO de Monoliet, VSO it Twalûk en VSO de Wingerd bezocht door 523 leerlingen. Hiervan zijn 389 leerlingen doorverwezen door het SWV Fryslân-Noard: 74% van de leerlingen van de drie VSO-scholen in onze regio vallen dus ook financieel onder onze verantwoordelijkheid. Op 1-10-2015 bezochten totaal 447 leerlingen de drie VSO-scholen binnen ons samenwerkingsverband, waarvan 354 (79%) leerlingen financieel onder onze verantwoordelijkheid vielen.

Afgifte TLV VSO in schooljaar 2015-2016

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoeveel TLV's het samenwerkingsverband heeft afgegeven in de afgelopen twee schooljaren. De afgegeven TLV's zijn uitgesplitst naar herkomst van de aanvraag.

Tabel 2.4. Door SWV Fryslân-Noard afgegeven TLV's

	2014-2015		2015-2016		Toename 15-16 t.o.v. 14-15
	Aantal	%	Aantal	%	
A. Vanuit regulier VO of Observatietraject	52	26%	71	20%	37%
B. Onderinstroom, aanvraag vanuit VSO	52	26%	97	27%	87%
C. Herindicaties, vanuit VSO (CvI of TLV)	94	48%	187	53%	99%
Totaal	198	100%	355	100%	79%

In het schooljaar 2015-2016 zijn duidelijk meer TLV's afgegeven dan in het schooljaar 2014-2015. Bij de aanvraag vanuit het regulier VO is hiervoor niet direct een verklaring te geven. De stijging bij Onderinstroom (B: 87%) is voor een deel te verklaren doordat in het begin van het schooljaar 2015-2016 nog TLV's zijn afgegeven voor al gestarte leerlingen. Theoretisch hadden deze TLV's in het voorgaande schooljaar afgegeven moeten worden, maar daarvoor was een deel van de aanvragen te laat ingediend. Aan het eind van het schooljaar 2015-2016 zijn wel alle TLV's voor leerlingen die in 2016-2017 starten in het VSO afgegeven. De stijging in het aantal herindicaties (C: 99%) heeft er mee te maken dat 2015-2016 het laatste schooljaar was waarin oude CvI-indicaties omgezet konden worden in TLV's.

In onderstaande tabel staat per aanvraagstroom hoe de TLV's zijn verdeeld over de categorieën Laag, Midden en Hoog.

Tabel 2.5. Verdeling TLV's naar financieringscategorie per aanvraagstroom

	2014-2015		2015-2016	
	Aantal	%	Aantal	%
A. Vanuit regulier VO	52	100%	71	100%
Categorie Laag	52	100%	71	100%
B. Onderinstroom, vanuit VSO	52	100%	97	100%
Categorie Laag	39	75%	86	89%
Categorie Midden	3	6%	5	5%
Categorie Hoog	10	19%	6	6%
C. Herindicaties	94	100%	187	100%
Categorie Laag	79	84%	146	78%
Categorie Midden	1	1%	18	10%
Categorie Hoog	14	15%	23	12%
Categorie Laag	170	86%	303	85%
Categorie Midden	4	2%	23	7%
Categorie Hoog	24	12%	29	8%
Totaal	198	100%	355	100%

Het overgrote deel van de TLV's (85%) is afgegeven in de categorie Laag. In schooljaar 2014-2015 werd 14% van de afgegeven TLV's afgegeven in de categorie Midden en Hoog. In het schooljaar 2015-2016 was dit percentage met 15% redelijk vergelijkbaar. Het aandeel Categorie Hoog ligt in 2015-2016 wel duidelijk lager.

Leerlingen vanuit (V)SO naar regulier VO

In november 2015 heeft het SWV Fryslân-Noard een beleidsnotitie (inclusief handreiking) over terugkeer vanuit het VSO naar het VO vastgesteld. Het samenwerkingsverband heeft de VO-scholen gevraagd hoeveel leerlingen tussen 2-10-2015 en 1-10-2016 zijn ingestroomd vanuit het VSO Cluster 3 en 4. In totaal zijn in de betreffende periode 14 leerlingen vanuit het VSO naar regulier VO overgestapt.

Daarnaast zijn 12 leerlingen uit het SO in het schooljaar 2016-2017 gestart in de brugklas van een reguliere school voor voortgezet onderwijs.

Symbiosetrajecten

In 2014-2015 hebben twee klankbordgroepen van docenten, ouders en medewerkers van het SWV Fryslân-Noard zich gebogen over wat er nodig is om tot goede symbiose trajecten tussen VSO en VO te komen. In het schooljaar 2015-2016 heeft dit geleid tot het uitschrijven van een pilot op het gebied van Hoogbegaafdheid, gerelateerd aan leerlingen met autistisch spectrum problematiek. Drie scholen hebben de uitdaging aangenomen en plannen ingediend voor een pilot waarin tegemoet gekomen wordt aan de specifieke ondersteuningsbehoefte van de leerlingen op HAVO/VWO niveau met autistisch spectrum gerelateerde problematiek. Alle drie de pilots zijn na een presentatie van de plannen, voor een commissie bestaande uit directie, een vertegenwoordiger vanuit het Expertisecentrum en de PCL- PaO, gehonoreerd en starten in het schooljaar 2016-2017.

Samen met de andere twee VO-samenwerkingsverbanden in Friesland is onderzocht hoeveel leerlingen uit bovenstaande groep onder het niveau of niet naar school gaan. Dit onderzoek heeft weinig opgeleverd. SWV ZO Friesland onderzoekt verder of een provinciaal onderwijsaanbod toch wenselijk is.

Aangezien er nog volop wordt gewerkt aan het vormgeven van de symbiosetrajecten is het niet verwonderlijk dat uit de zelfevaluatie blijkt dat het concreet en volledig beschrijven van symbiosetrajecten 2015-2016 nog een aandachtspunt is.

Deelname VSO**Conclusies 2015-2016**

- De deelname aan het VSO ligt in SWV Fryslân-Noard al jaren onder het landelijk gemiddelde. De voorlopige cijfers van 1-10-2016 laten voor het eerst weer een stijging zien. Het is nog niet bekend of deelname VSO nog onder het landelijk gemiddelde ligt.
- Het aantal leerlingen in bekostigingscategorie Hoog ligt op 1-10-2016 voor het eerst lager dan in voorgaande jaren.
- Bij de TLV's die zijn afgegeven in 2015-2016 zien we ook een afname in bekostigingscategorie Hoog.
- In 2015-2016 gaan meer leerlingen naar een VSO-school in onze eigen regio dan in het voorgaande jaar (thuisnabij onderwijs).
- Het percentage residentiële leerlingen ligt in 2015-2016 lager dan in vorig schooljaar.
- De PCL-PaO heeft in 2015-2016 duidelijk meer TLV's afgegeven dan in het voorgaande jaar, de stijging is 79%. De stijging is deels te verklaren door het grote aantal oude Cvl-indicaties die nog omgezet moesten worden in TLV's en doordat aan het begin van het schooljaar nog TLV's zijn afgegeven voor leerlingen die al in het VSO waren begonnen. De cijfers moeten goed worden gemonitord.
- Het samenwerkingsverband heeft bij de VO-scholen gegevens opgevraagd over de terugstroom van leerlingen van VSO naar VO. In het schooljaar 2015-2016 zijn 14 leerlingen vanuit het VSO overgestapt naar regulier VO.
- Het samenwerkingsverband heeft met drie scholen pilots voor leerlingen op HAVO/VWO niveau met autistisch spectrum gerelateerde problematiek opgestart, de ervaringen en resultaten worden in beeld gebracht.

Deelname VSO**Gerealiseerde actiepunten in 2015-2016**

- Onderzoeken deelname leerlingen aan VSO scholen buiten het SWV Fryslân-Noard in relatie tot doel: thuisnabij onderwijs. *Dit aantal is afgenomen, blijven monitoren*
- Inzicht krijgen in de achtergrond en onderwijs/ondersteuningsaanbod van de leerlingen die zijn ingedeeld in categorie Hoog. *Het aandeel is afgenomen, de PCL-PaO blijft de gegevens kwantitatief en kwalitatief monitoren.*
- Terugstroom uit VSO uitzoeken. *Eerste meting is uitgevoerd, vanaf nu wordt dit jaarlijks gemonitord.*
- Pilot mogelijk maken om ervaring op te doen met (symbiose)trajecten voor leerlingen HAVO/VWO met een extra ondersteuningsbehoefte op het gebied van gedrag (ASS) om ervaringen in beeld brengen. *Pilots lopen, ervaringen en resultaten worden in kaart gebracht.*
- Samen met de andere twee VO-samenwerkingsverbanden in Friesland onderzoeken hoeveel leerlingen uit bovenstaande groep onder het niveau of niet naar school gaan. Op grond van resultaten beslissen welk aanbod er moet komen/ ontwikkeld moet worden. *Dit onderzoek heeft weinig opgeleverd. SWV ZO-Friesland doet vervolgonderzoek.*

Deelname VSO**Actiepunten 2016-2017**

- Uitstroom VSO opvragen en onderzoeken.
- Ervaringen en resultaten van de pilots leerlingen op HAVO/VWO niveau met autistisch spectrum gerelateerde problematiek in beeld brengen en vertalen in adviezen.
- Bevorderen succesvolle terugkeer routes van VSO leerlingen naar VO.

2.4 Versterken ondersteuningsstructuur op de scholen

Om alle leerlingen goed onderwijs te kunnen bieden, is het van belang dat het primaire proces in de reguliere scholen zo optimaal mogelijk verloopt. Ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband kan hier een bijdrage aan leveren.

Voor een sterke ondersteuningsstructuur op de scholen is het van belang dat het samenwerkingsverband duidelijke standaarden heeft beschreven, waaraan de basisondersteuning op de scholen moet voldoen. Uit de zelfevaluatie komt naar voren dat het samenwerkingsverband deze standaarden duidelijk heeft beschreven in het ondersteuningsplan. Uit de zelfevaluatie komt verder naar voren dat de extra onderwijssteuning op de reguliere school ook voldoende concreet en volledig beschreven is, terwijl dat bij de meting in 2015 nog onvoldoende was.

Echter, het evalueren van de kwaliteit van de basisondersteuning en extra ondersteuning op schoolniveau door het samenwerkingsverband is net als in 2015 een ontwikkelpunt.

Uit het Tevredenheidsonderzoek bij zorgcoördinatoren komt de bijdrage van het SWV Fryslân-Noard aan het bieden van basisondersteuning en extra ondersteuning op de eigen school ook in 2016 als aandachtspunten naar voren.

Het samenwerkingsverband ondersteunt de scholen door het bieden van ondersteuning vanuit het Expertisecentrum en door het organiseren en faciliteren van kennisdeling. Het samenwerkingsverband faciliteert de ondersteuningsstructuur op de scholen tevens door het overdragen van financiën.

Expertisecentrum

Het samenwerkingsverband heeft een **Expertisecentrum** waar gedragsdeskundigen (orthopedagogen en psychologen) en consultants passend onderwijs werken die leerlingen, docenten en scholen kunnen begeleiden.

Het Expertisecentrum kan ingezet worden voor de volgende activiteiten:

- Het meedenken in het ZAT/zorgoverleg.
- Het voeren van consultgesprekken en het geven van advies.
- Het uitvoeren van handelingsgericht onderzoek, capaciteitenonderzoek of dyslexie-onderzoek (gedragsdeskundige).
- Het samen met school en ouders/leerling beslissen over de toeleiding tot een bepaald traject binnen het OPDC (gedragsdeskundige).
- Het ondersteunen van school en ouders/leerling bij het aanvragen van een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor het VSO (gedragsdeskundige).
- Het begeleiden van leerling en ouders bij een overstap richting VSO (consulent).
- Het begeleiden bij het vormgeven aan handelingsgericht werken op de scholen, bijvoorbeeld door gesprekken met het management, deskundigheidsbevordering en het coachen van zorgcoördinatoren of docenten.
- Begeleiden bij het vormgeven aan onderwijsarrangementen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoefte.
- Het bevorderen van deskundigheid en het coachen van zorgcoördinatoren of docenten.

De gedragsdeskundigen en de consultants kunnen ingeschakeld worden door de zorgcoördinator. De consultants kunnen ook gevraagd worden door een leerplichtambtenaar of een hulpverlener van een wijk- of gebiedsteam. Ook ouders of wettelijke vertegenwoordigers van leerlingen kunnen een beroep doen op de consultants. De consultants passend onderwijs zijn tevens inzetbaar bij problematiek rond plaatsing, schorsing, verwijdering van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte.

De gedragsdeskundigen van het samenwerkingsverband zijn toegewezen aan één of meer scholen binnen het samenwerkingsverband. Op basis van het aantal leerlingen van de school heeft de gedragsdeskundige een aantal dagdelen per maand beschikbaar voor de school. De invulling wordt in overleg met de scholen vastgesteld. In het schooljaar 2015/2016 hebben de gedragsdeskundigen in totaal rond de 200 onderzoeken afgenomen/acties

ondernomen. Dit betrof consultgesprekken, onderzoeken HGD (Handelingsgerichte Diagnostiek), IQ-onderzoeken, dyslexieonderzoeken, observatie, begeleiding van individuele leerlingen of klassen en het schrijven van 90+ LWOO motivaties. Ook werden zij betrokken bij het opstellen/controleren van het OPP en de inbreng van leerlingen in de RPCL of PCL-PaO. Daarnaast bestond de betrokkenheid van de gedragsdeskundigen bij de scholen uit: deelname ZAT vergaderingen, advies en consultatie m.b.t. groepen en ondersteuningsstructuur en scholing.

De consulenten passend onderwijs hebben in 2015-2016 informatie over hun werkzaamheden geregistreerd. In onderstaande tabellen wordt relevante informatie over hun werkzaamheden gepresenteerd.

Tabel 2.6. Herkomst vraag aan consulenten

	2015-2016	
	Aantal	%
school	74	65%
ouders	11	10%
Leerplichtambtenaren	9	8%
Portalis	3	2%
Overig	17	15%
totaal	114	

Meer dan de helft van de 114 vragen over individuele leerlingen, waar de consulenten in 2015-2016 mee aan de slag zijn geweest, is afkomstig van de scholen (65%), dit is inclusief de vragen die via de RPCL bij de consulenten zijn binnengekomen. Conform de uitgangspunten nemen ook ouders (10%) rechtstreeks contact op met de consulenten. Bij het schakelen van leerlingen uit de open en gesloten jeugdhulpverlening (waarvoor Portalis veelal het onderwijs verzorgt in onze regio) wordt regelmatig een beroep gedaan op de consulenten van het samenwerkingsverband. Onder de categorie overig vallen vragen die vanuit andere samenwerkingsverbanden gesteld worden aan de consulenten.

In de volgende tabel staat welke activiteiten de consulenten hebben uitgevoerd.

Tabel 2.7. Acties consulenten

	2015-2016	
	Aantal	%
Schakelen	51	45%
Arrangeren	25	22%
Consulteren/adviseren	38	33%
Totaal (rondom indiv. leerling)	114	100%
Professionalisering	14	

Bijna de helft van de acties van de consulenten (45%) betreft het in overleg met ouders en school begeleiden van een leerling van een oude naar een nieuwe onderwijssituatie. Bijna een kwart van de acties (22%) is gericht op het vormgeven van een passend onderwijsarrangement. Ongeveer een derde van de werkzaamheden (33%) betreft het begeleiden en adviseren van onderwijsteams en onderwijsprofessionals bij het onderwijs aan individuele leerlingen. Naast de vragen die komen vanuit een situatie rond een individuele leerling, zijn de consulenten in het schooljaar 2015-2016 ook 14 keer gevraagd om een bijdrage te leveren aan professionalisering op scholen binnen het samenwerkingsverband in de vorm van coaching of scholing.

Samen hebben de gedragsdeskundigen en consulenten passend onderwijs de cursus 'Effectief beïnvloeden' van GITP gevolgd. Dit heeft, naast de praktische kennis die is opgedaan, bijgedragen aan het teamgevoel.

Uit het Tevredenheidsonderzoek scholen komt naar voren dat de zorgcoördinatoren in het algemeen net als in 2015 voldoende tevreden zijn over het Expertisecentrum. De scholen zijn iets minder uitgesproken positief op een aantal punten. In 2015 werd op het nakomen van gemaakte afspraken, de snelheid van reageren en de samenwerking goed gescoord, in 2016 wordt op deze aspecten voldoende gescoord. Hoewel de tevredenheid

nog steeds voldoende is, moeten we alert zijn op de ontwikkeling in de tevredenheid van de scholen op deze punten.

Kennisdelen: RPCL

Binnen het SWV Fryslân-Noard heeft de RPCL twee functies: kennisdeling en toeleiding. De informatie over de toeleiding staat in § 4.5. Het bespreken van dossiers en casussen kan gezien worden als een vorm van kennisdeling. Daarnaast verstrekt de voorzitter van de drie RPCL's informatie over het beleid van het samenwerkingsverband. In 2015-2016 hebben de drie RPCL's 50 aanvragen voor advies rond toeleiding tot het OPDC besproken. Het aantal aanvragen dat de RPCL's hebben besproken lijkt in vergelijking tot voorgaande jaren af te nemen. In de periode augustus 2014 – december 2015 waren er in totaal 116 aanvragen besproken. Naast de 50 dossiers heeft de RPCL 25 casussen anoniem besproken, dit is vergelijkbaar met voorgaande periode.

De RPCL in Leeuwarden is in juni 2016 gestopt met het adviseren rond het toeleiden naar het OPDC om ervaring op te doen met de nieuwe afspraken rond toeleiding, waarbij de gedragsdeskundige van het samenwerkingsverband in overleg met school en ouders rechtstreeks besluiten over toeleiding naar het OPDC. Uit het Tevredenheidsonderzoek in mei 2016 komt net als in 2015 naar voren dat men in het algemeen voldoende tevreden is over de RPCL. De respondenten beoordelen alle vragen over dit onderwerp met voldoende.

Kennisdelen: informeren en scholing

Het samenwerkingsverband zet in op kennisdeling met als doel het primaire proces op de scholen te versterken. Naast de kennisdeling die in de RPCL's plaatsvindt, werkt het samenwerkingsverband aan kennisdeling door het verspreiden van nieuwsbrieven, het actueel houden van de website en het organiseren van bijeenkomsten in de vorm van een kennisplatform.

Het samenwerkingsverband heeft in het schooljaar 2015-2016 twee maal een kennisplatform georganiseerd. Het eerste platform op 31 januari ging over het invoeren van gegevens in de webapplicatie KindKans in het kader van de aanmelding voor LWOO/PrO en is bezocht door circa 20 zorgcoördinatoren/zorgfunctionarissen van de scholen. De tweede bijeenkomst van het kennisplatform werd op 31 mei georganiseerd voor zorgcoördinatoren en had als thema "Lastige gesprekken met ouders. Heerlijk!". Er was een mooi programma met dito opkomst. De bijeenkomst werd door 33 personen bezocht, waarvan 19 personen de bijeenkomst hebben geëvalueerd door het invullen van een vragenlijst. De deelnemers gaven aan (zeer) tevreden te zijn over de bijeenkomst.

Op het gebied van kennisdeling kan verder het volgende gemeld worden:

- Op 12 januari heeft de feestelijke opening van ons pand plaatsgevonden. De in groten getale aanwezige gasten kregen tijdens de diverse rondleidingen enthousiaste verhalen van medewerkers te horen over het werk van het SWV. Hier hebben we achteraf veel positieve feedback op gehad. Ook in de regionale pers is er op die dag aandacht geweest voor het werk van het SWV.
- In juni is de laatste nieuwsbrief van het schooljaar naar de scholen en andere belangstellenden verstuurd.

In het Tevredenheidsonderzoek scholen is gevraagd naar de tevredenheid over de communicatie van het samenwerkingsverband met de school. Hierover waren de meeste zorgcoördinatoren tevreden tot zeer tevreden. Verder blijkt dat de bijdrage van het samenwerkingsverband aan de kwaliteitsontwikkeling van de basisondersteuning net als vorig jaar een aandachtspunt is. De bijdrage van het SWV aan kennisdeling tussen scholen en specifieke deskundigen (specialisten) wordt nu net voldoende beoordeeld, dit aspect was vorig jaar nog een aandachtspunt. In de zelfevaluatie in 2014-2015 kwam naar voren dat de ondersteuning van docenten bij versterken van het primaire proces in de basisondersteuning en bij het verzorgen van onderwijs aan leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoefte aandachtspunten waren. In 2015-2016 wordt op deze aspecten wel voldoende gescoord.

Inzet financiële middelen

De scholen hebben in het schooljaar 2015-2016 net als voorgaande jaren middelen ontvangen bedoeld voor het versterken van de basis- en extra ondersteuning binnen de scholen zelf. De scholen hebben bedragen ontvangen vanuit middelen lichte ondersteuning en middelen zware ondersteuning. In de verantwoording hebben de scholen in percentages een schatting gegeven van aan welke activiteiten zij de middelen hebben besteed. In onderstaande tabel wordt in percentages weergegeven welk deel van de financiën de scholen binnen het SWV gemiddeld aan verschillende activiteiten ten aanzien van ondersteuning hebben besteed. Onder elk gemiddelde percentage staat het minimale en het maximale percentage dat scholen hebben aangegeven. Scholen die vanuit de betreffende categorie geen middelen hebben ontvangen, hebben deze vragen niet beantwoord en zijn dus niet meegenomen in de betreffende resultaten.

Tabel 2.8. Besteding middelen door de scholen 2015-2016

	Middelen lichte ondersteuning		Middelen zware ondersteuning	
Beleidsontwikkeling	13%	[0-30%]	10%	[0-45%]
Organisatorisch versterken ondersteuningsstructuur	34%	[0-65%]	13%	[0-45%]
Scholing/coaching	14%	[0-30%]	13%	[0-25%]
Begeleiden leerlingen	35%	[10-85%]	63%	[10-100%]
Anders	4%	[0-30%]	1%	[0-10%]

De scholen hebben de middelen lichte ondersteuning vooral besteed aan het organisatorisch versterken van de ondersteuningsstructuur (34%) en het begeleiden van leerlingen (35%). De middelen zware ondersteuning zijn voor het overgrote deel gebruikt voor het begeleiden van leerlingen (63%).

Versterken ondersteuningsstructuur op scholen

Conclusies 2015-2016

- De zorgfunctionarissen zijn over algemeen tevreden over de RPCL.
- Het samenwerkingsverband heeft in 2015-2016 twee maal een kennisplatform georganiseerd (LWOO & PrO en Het voeren van lastige gesprekken). Bij de tweede bijeenkomst is aan de deelnemers gevraagd om te bijeenkomst te beoordelen, zij waren zeer positief.
- De zorgfunctionarissen zijn in het algemeen tevreden over het Expertisecentrum.
- Uit het tevredenheidsonderzoek blijkt dat de waardering over de kennisdeling tussen scholen en specialisten van het samenwerkingsverband is gestegen.
- De scholen verwachten van het samenwerkingsverband een grotere bijdrage aan de ontwikkeling van de (kwaliteit van) basisondersteuning en de extra ondersteuning.
- In 2015-2016 hebben de scholen opnieuw middelen ontvangen vanuit het samenwerkingsverband om de basis- en extra ondersteuning binnen de scholen te verstevigen. Uit de verantwoording van de scholen blijkt dat de middelen vooral besteed worden aan versterken van de ondersteuningsstructuur en het begeleiden van leerlingen.

Versterken ondersteuningsstructuur op scholen**Gerealiseerde actiepunten 2015-2016**

- Duidelijkheid bieden over taken en ureninzet van gedragsdeskundigen en consultants passend onderwijs binnen de scholen. *Urenoverzicht van inzet gedragsdeskundige per school gemaakt; concrete inzet gedragsdeskundigen en consultants op school besproken met school tijdens intakegesprek.*

Versterken ondersteuningsstructuur van scholen**Actiepunten 2016-2017**

- Uitzoeken hoe de kennisdeling beter vorm kan worden gegeven, o.a. kennisplatforms en nieuwsbrieven.
- Opstellen van een communicatieplan
- Onderzoek naar basisondersteuning op scholen / vragenlijst basisondersteuning afnemen op scholen.

Hoofdstuk 3. Er valt geen kind tussen wal en schip.

3.1 Uitgangspunten

Het tweede uitgangspunt van het SWV Fryslân-Noard *Er valt geen kind tussen wal en schip* is uitgewerkt in de volgende punten:

1. Door een dekkend onderwijs- & ondersteuningsaanbod binnen de regio van het samenwerkingsverband te organiseren, is er voor alle leerlingen een schoolopleiding beschikbaar, die zo optimaal mogelijk aansluit bij de mogelijkheden en begeleidingsbehoefte van iedere jongere.
2. Sommige leerlingen zijn, voor kortere of langere tijd, gebaat bij (tijdelijke) extra ondersteuning die niet op de eigen school geboden kan worden. Het samenwerkingsverband biedt een tussenvoorziening waar leerlingen tijdelijk extra ondersteuning kunnen krijgen met als doel zoveel mogelijk leerlingen zo snel mogelijk weer terug te laten keren naar de reguliere school.
3. Voor leerlingen bij wie het reguliere onderwijszorgaanbod structureel niet voldoende tegemoet kan komen aan hun ondersteuningsvraag worden individuele onderwijszorgarrangementen.
4. Door flexibel, creatief en oplossings-/handelingsgericht te denken wordt een diploma of startkwalificatie haalbaar voor zoveel mogelijk leerlingen. Voor de leerlingen bij wie dit niet haalbaar is wordt een passende route richting arbeid gezocht.

3.2 Doelstelling en beoogde resultaten

In onderstaande tabel wordt weergegeven wat het SWV Fryslân-Noard wil bereiken binnen het uitgangspunt *Er valt geen kind tussen wal en schip*.

Er valt geen kind tussen wal en schip	
Wat willen we bereiken?	<p>Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard heeft zicht op witte vlekken in het aanbod en ontwikkelt daarvoor een passend en dekkend aanbod - Het SWV Fryslân-Noard heeft alle thuiszitters in beeld - Het SWV Fryslân-Noard biedt een passende aanpak voor thuiszitters <p>OPDC</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard biedt een passend aanbod voor leerlingen die tijdelijk geen passend onderwijs kunnen krijgen op de reguliere school - Het SWV Fryslân-Noard zorgt dat de OPDC-trajecten aansluiten op de ondersteuningsbehoeften van leerlingen. - Scholen, ouders en leerlingen zijn tevreden over het aanbod <p>Ontwikkelen van Onderwijszorgarrangementen</p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2018 is beschreven welke onderwijszorgarrangementen binnen het SWV Fryslân-Noard mogelijk zijn, hoe de procedures daarvoor zijn en welke partij waarvoor verantwoordelijk is <p>Beperken voortijdig schoolverlaten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle scholen binnen het SWV Fryslân-Noard blijven binnen de landelijke normen voor voortijdig schoolverlaten - Leerlingen verlaten het voortgezet onderwijs met een diploma of een startkwalificatie of zij worden toegeleid naar arbeid
Hoe gaan we dit doen?	<p>Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onderzoeken witte vlekken in het aanbod - Monitoren en analyseren cijfers thuiszitters (drie keer per jaar) - Thuiszittersprotocol en TZ-traject ontwikkelen

	<p>OPDC</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monitoren extra ondersteuningsbehoefte van leerlingen - Monitoren aantallen leerlingen per traject - Monitoren tevredenheid scholen, ouders en leerlingen <p>Ontwikkelen van Onderwijszorgarrangementen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overleg met gemeenten en andere ketenpartners - Gezamenlijk in beeld brengen van ondersteuningsbehoefte van de doelgroep(en) <p>Beperken voortijdig schoolverlaten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monitoren en analyseren van VSV cijfers - Monitoren uitstroom van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte
Hoe meten we onze resultaten?	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoren aantallen thuiszitters - Monitoren aantallen leerlingen per traject OPDC - Tevredenheid scholen, ouders en leerlingen over trajecten OPDC - Monitoren cijfers VSV - Monitoren cijfers uitstroom VSO - Zelfevaluatie

3.3 Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod

Ten aanzien van het verzorgen van een dekkend aanbod geven de respondenten in de zelfevaluatie zowel in 2014-2015 als in 2015-2016 aan dat het samenwerkingsverband voldoende duidelijk heeft beschreven hoe ze hiervoor zorg draagt voor alle leerlingen in de regio. In het tevredenheidsonderzoek zijn ook vragen gesteld gericht over de algemene structuur in het samenwerkingsverband. Binnen dit onderwerp is gevraagd naar de tevredenheid over de extra ondersteuning die in het SWV Fryslân-Noard geboden kan worden (dekkend aanbod). Gemiddeld gaven de zorgcoördinatoren hierover voldoende tevreden te zijn. Bij de meting in 2016 oordelen de respondenten nog iets positiever (3,5) dan in 2015 (3,3).

Uit de zelfevaluatie van dit jaar komt naar voren dat het samenwerkingsverband voldoende scoort op het werken met een vastgesteld verzuimprotocol. Ook scoort het samenwerkingsverband goed op het werken met een vastgesteld protocol voor thuiszitters en op het registreren en analyseren van de cijfers over thuiszitters. De scores laten bovendien een positieve ontwikkeling zien in de beoordeling van het preventief beleid op schoolniveau op het gebied van thuiszitters en gestructureerd overleg met ketenpartners over thuiszitters.

In het schooljaar 2015-2016 is de scholen in november en februari gevraagd hun thuiszittende leerlingen te melden. Bij de metingen is gevraagd naar alle leerlingen die langer dan vier weken aaneengesloten thuiszitten, ongeoorloofd of geoorloofd. Daarnaast is de afspraak dat de scholen elke leerling bij de Thuiszitters-commissie (leerplicht/RMC en SWV Fryslân-Noard) melden, zodra de leerling 4 weken thuis zit. Ook aan de contactpersoon van de leerplichtambtenaren is gevraagd om actuele overzichten van absoluut verzuimende jongeren en vrijstellingen te geven.

De Thuiszitters-commissie komt wekelijks bijeen om de lijst met thuiszitters te bespreken. Na de metingen op de scholen vergelijken zij de verzamelde gegevens met hun eigen lijst van thuiszitters. Sinds november 2015 vraagt de Inspectie van het Onderwijs vier keer per jaar een registratie van thuiszittende leerlingen aan te leveren.

Tabel 3.1 Overzicht thuiszittende leerlingen op basis van inspectiemelding, schooljaar 2015-2016

	Medio nov. 2015		Medio jan. 2016		Medio mrt. 2016		Medio mei 2016
Langdurig relatief verzuim (> 4 weken) / monitoring TZ-commissie	8	Min 2 Plus 4	10	Min 9 Plus 1	2	Min 1 Plus 2	3
Absoluut verzuim - Absoluut verzuim	5	Min 2 Plus 2	5	Min 2 Plus 0	3	Min 1 Plus 3	5
Vrijstellingen	48	Min 7 Plus 3	44	Min 0 Plus 1	45	Min 7 Plus 8	46

Geconcludeerd kan worden dat er op de vier meetmomenten in het schooljaar 2015-2016 tussen de 2 en 10 thuiszittende leerlingen waren, die wel ingeschreven staan bij een V(S)O-school, en tussen de 3 en 5 jongeren die niet ingeschreven staan. De cijfers laten verder zien dat er gewerkt wordt aan oplossingen. In de loop van het schooljaar 2015-2016 is voor 12 van de 15 leerlingen een oplossing gevonden, waardoor ze geen thuiszitter meer waren. Dat onze intensieve aanpak tot resultaten leidt wordt ook als goed voorbeeld benoemd in de 10de voortgangsrapportage passend onderwijs van de staatsecretaris van Onderwijs (2016, Ministerie van OCW, p. 18). Ten aanzien van de absoluut verzuimers is in 2015-2016 voor 5 van de 10 leerlingen een oplossing gevonden. Opvallend bij bovenstaande cijfers is dat er op de vier meetmomenten tussen de 44 en 48 jongeren vrijgesteld zijn van het volgen van onderwijs. Gedurende het schooljaar is voor 14 leerlingen de vrijstelling niet verlengd en voor 12 leerlingen is een vrijstelling afgegeven. Deze ontwikkeling moet met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat er nog volop gewerkt wordt aan het optimaliseren van de kwaliteit van de aangeleverde gegevens.

Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod

Conclusies 2015-2016

- Uit verschillende bronnen blijkt dat het samenwerkingsverband samen met de scholen en ketenpartners de thuiszitters systematisch in beeld brengt en een intensieve aanpak biedt.
- Eind schooljaar 2015-2016 waren er duidelijk minder thuiszitters dan aan het begin dan het schooljaar.
- Voor 80% van de thuiszittende leerlingen is een oplossing gevonden.
- Het aantal leerlingen met een vrijstelling is stabiel gebleven.

Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod

Gerealiseerde actiepunten 2015-2016

- Om actuele overzichten te hebben wordt scholen ook tussentijds gevraagd thuiszittende leerlingen te melden bij het samenwerkingsverband. Dit naast de drie keer per jaar meting. *Hiervoor is een procedure opgesteld, de scholen leveren de gevraagde gegevens steeds adequater aan. Blijven monitoren.*

Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod Actiepunten 2016-2017

- Nadere analyse van de vrijstellingen in onze regio (aantallen en inhoudelijk). Onderzoeksopdracht formuleren vanuit gemeenten en samenwerkingsverband om nadere analyse naar vrijstellingen mogelijk te maken (inhoudelijk).

3.4 OPDC

Aan het begin van 2015-2016 zijn we verhuisd naar de nieuwe locatie op de Melkemastate. Hierdoor beschikt het OPDC ook over ruimten voor gym en praktijkvakken. Het feit dat we 'samenwonen' met onderdelen van RENN4 blijkt ook van meerwaarde te zijn. De korte lijntjes die hierdoor aanwezig zijn worden optimaal benut.

Het OPDC kent vier trajecten: de Rebound, het Thuiszittertraject, het Observatietraject en de Kinnikgroep. De eerste twee trajecten vallen direct onder de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband; het Observatietraject valt onder RENN4, maar de toeleiding geschiedt door het samenwerkingsverband; de toeleiding naar de Kinnikonderwijsgroep gaat via de hulpverlening (residentiële plaatsingen). Alle vier trajecten worden aangeboden op de locatie van het samenwerkingsverband en er is sprake van een inhoudelijke samenwerking. In dit jaarverslag gaan we in op de drie trajecten, waarvoor het samenwerkingsverband de toeleiding verzorgt: De Rebound, het TZ-traject en het Observatietraject.

Rebound

In de Rebound bleek behoefte aan een andere aanpak gericht op leerlingen die meer nodig hadden dan de basis aanpak van de Rebound. Hiervoor is een van de beide groepen omgevormd tot de Assist Groep. De leerlingen in deze groep krijgen een ander programma en verblijven langer op de Rebound. Deze groep is halverwege schooljaar 2015-2016 van start gegaan en voorziet, gezien de bezetting, in de behoefte van de toeleverende scholen en leerlingen. Aangezien de Assist Groep tijdens het schooljaar is gestart worden hieronder de cijfers nog niet uitgesplitst.

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoeveel leerlingen een Rebound-traject hebben gevolgd, hoeveel leerlingen het traject in de reguliere periode hebben afgerond en hoeveel leerlingen zijn teruggestroomd naar de school van herkomst.

Tabel 3.2. Instroom en uitstroom leerlingen in Rebound-traject

	Aantal	Waarvan uitgestroomd in 2015-2016
In 2015-2016	28	25
Al in schooljaar 2014-2015	6	6
Totaal	34	31 (91%)

In het schooljaar 2015-2016 zijn in totaal 34 leerlingen voor korte of langere tijd geplaatst in de Rebound. 91% van deze leerlingen is in het schooljaar 2015-2016 uitgestroomd.

4 leerlingen zijn wel aangemeld maar dit heeft niet tot een intake c.q. plaatsing geleid. Deze zijn niet meegeteld in het totaal van 34 / 31.

Tabel 3.3. School van herkomst Rebound-traject

	2015-2016	
	aantal	%
VO-school binnen SWV	32	94%
Portalis	2	6%
Totaal	34	100%

Het overgrote deel van de leerlingen (94%) die in 2015-2016 een traject hebben gevolgd binnen de Rebound is afkomstig van een VO-school binnen het samenwerkingsverband. De Portalis leerlingen volgden een Reboundtraject in het kader van hun (terugkeer)traject naar het reguliere onderwijs.

Tabel 3.4. Duur traject Rebound

	2014-2015		2015-2016	
	Aantal	%	Aantal	%
Regulier (12 weken Rebound incl. gefaseerde instroom en 4 weken ambulante Reboundbegeleiding)	19	53%	16	52%
Verlengd (met max. 4 weken)	12	33%	10	32%
Verkort (langer niet nodig)	5	14%	5	16%
Totaal	36	100%	31	100%
Afgebroken (niet passend traject)	3			

De helft van de leerlingen die in 2015-2016 zijn uitgestroomd heeft een traject doorlopen van rond de 12 weken, dit percentage is vergelijkbaar met 2014-2015. Ongeveer een derde van de leerlingen heeft een verlengd traject doorlopen. 16% van de leerlingen heeft minder dan 12 weken de Rebound bezocht. Dit betreft veelal leerlingen die aan het einde van het schooljaar weliswaar nog niet het volledige traject hebben doorlopen maar waarbij in overleg met leerling, ouders, school en rebound besloten wordt dat de leerling voldoende in staat is om aan het begin van het nieuwe schooljaar direct weer te starten op de school.

Tabel 3.5. Uitstroom traject Rebound

	2014-2015		2015-2016	
	Aantal	%	Aantal	%
Eigen school, zelfde onderwijsniveau	26	72%	20	65%
Eigen school, ander onderwijsniveau	6	17%		
Andere school binnen SWV	0	0%	6	20%
VSO	1	3%	2	6%
MBO	0	0%	1	3%
Anders	3	8%	2	6%
Totaal	36	100%	31	100%

In 2015-2016 gaat 63% van de leerlingen na een Rebound-traject terug naar de eigen school, in 2014-2015 lag dit percentage met 89% veel hoger. In 2015-2016 gaat 17% van de leerlingen naar een andere reguliere VO-school binnen het samenwerkingsverband, terwijl dit in 2014-2015 om geen enkele leerling ging. Onder anders valt interne overplaatsing binnen met OPDC en doorstroom naar een hulpverleningstraject.

Uit het Tevredenheidsonderzoek scholen komt naar voren dat de scholen in het algemeen voldoende tevreden zijn over de Rebound. In 2016 zijn de scholen zeer tevreden over het contact met de medewerkers (bereikbaarheid en frequentie) en de deskundigheid van de medewerkers. De tevredenheid van de zorgcoördinatoren laten zien dat de behaalde resultaten bij de leerlingen en de snelheid van plaatsing nog aandachtspunten zijn.

TZ-traject

De trajectgroep thuiszitters richt zich op leerlingen die verzuimen binnen het reguliere VO. De aanpak binnen dit traject is er op gericht de leerling zo snel mogelijk terug te leiden naar een passende (onderwijs)plek.

Tabel 3.6. Instroom en uitstroom leerlingen in TZ-traject

	Aantal	Waarvan uitgestroomd in 2015-2016
In 2015-2016	34	23
Al in schooljaar 2014-2015	6	6
Totaal	40	29 (73%)

In het schooljaar 2015-2016 zijn in totaal 40 leerlingen voor korte of langere tijd geplaatst in het TZ-traject. 73% van deze leerlingen zijn in het schooljaar 2015-2016 uitgestroomd.

Tabel 3.7. School van herkomst

	2015-2016	
	aantal	%
VO-school binnen SWV	33	82,5%
VSO (specifieke situatie)	2	5%
Portalis	1	2,5%
Vanuit buitenland	4	10%
Totaal	40	100%

Ruim 80% van de leerlingen die in 2015-2016 in het TZ-traject zat, was afkomstig van een reguliere VO-school uit het samenwerkingsverband. In 2014-2015 was dit 65%. De genoemde 10% die in 2015-2016 vanuit het buitenland kwam, betreft leerlingen die na een periode in het buitenland (nog) geen school in de regio hadden en niet tot de doelgroep 'nieuwkomer' behoorden. Het ging hierbij feitelijk om absoluut verzuimers.

Tabel 3.8. Duur voltooide trajecten

	2015-2016	
	aantal	%
1 t/m 3 maanden	19	66%
4 t/m 6 maanden	5	17%
7 t/m 10 maanden	5	17%
Totaal	29	100%

Van de 29 leerlingen die in 2015-2016 zijn uitgestroomd uit het TZ-traject heeft de grootste groep (66%) 1 tot 3 maanden in het traject gezeten. De maximale duur bedroeg dit jaar 10 maanden oftewel het hele schooljaar.

Tabel 3.9. Uitstroom TZ-traject

	2015-2016	
	Aantal	%
Terug naar eigen VO-school	2	7%
VO-school binnen SWV	4	14%
VSO	9	31%
MBO	9	31%
Observatietraject (OPDC)	4	14%
Anders	1	3%
Totaal	29	100%

Van de leerlingen die in 2015-2016 zijn uitgestroomd uit het TZ-traject gaat 21% naar een reguliere VO-school, 31% gaat naar het VSO en eveneens 31% gaat naar het MBO.

In het Tevredenheidsonderzoek bij zorgcoördinatoren is in 2016 voor de tweede keer gevraagd naar de tevredenheid over het thuiszitterstraject. De scholen zijn tevreden over het contact met de medewerkers (frequentie en bereikbaarheid), de samenwerking bij terugplaatsing op de eigen of plaatsing op een andere school, de deskundigheid van de medewerkers en de behaalde resultaten bij de leerlingen. Aandachtspunten zijn net als vorig jaar de communicatie en samenwerking tussen het TZ-traject en de scholen gedurende het traject (o.a. de snelheid van plaatsing, de informatievoorziening, de samenwerking en terugkoppeling).

Observatietraject

Tabel 3.10. Instroom en uitstroom leerlingen Observatietraject

	2014-2015		2015-2016	
	Aantal	Waarvan uitgestroomd in 2014-2015	Aantal	Waarvan uitgestroomd in 2015-2016
In schooljaar 2015-2016	-	-	22	14
In schooljaar 2014-2015	22	8	12	12
In schooljaar 2013-2014	12	8	-	-
Vorige schooljaren	4	3	-	-
Totaal	38	19 (50%)	34	26 (76%)

Uit de cijfers in bovenstaande tabel wordt duidelijk dat in het schooljaar 2014-2015 38 leerlingen in het Observatietraject hebben gezeten, waarvan 19 (50%) in dat schooljaar zijn uitgestroomd. In het schooljaar 2015-2016 zijn 34 leerlingen opgevangen in het Observatietraject, waarvan 26 (76%) in dat schooljaar zijn uitgestroomd. In 2015-2016 is dus een groter deel van de leerlingen in hetzelfde schooljaar ook weer uitgestroomd. In 2015-2016 waren alle leerlingen die deelnamen aan het observatietraject afkomstig van reguliere scholen binnen het samenwerkingsverband. In de volgende tabel staat hoe lang het observatietraject duurde voor de leerlingen.

Tabel 3.11. Duur voltooide trajecten observatietraject

	2014-2015		2015-2016	
	Aantal	%	aantal	%
1 t/m 3 maanden	1	5%	-	-
4 t/m 6 maanden	4	21%	13	50%
7 t/m 10 maanden	8	42%	9	34,5%
> 10 maanden	7	37%	4	15,5%
Totaal	19	100%	26	100%

De cijfers in de tabel laten zien dat de leerlingen in het schooljaar 2015-2016 vaak korter verbleven binnen het observatietraject dan in 2014-2015. 50% van de leerlingen neemt 4 tot en met 6 maanden deel aan het observatietraject en 34,5% neemt 7 tot en met 10 maanden deel.

In de laatste tabel met gegevens over het observatietraject wordt weergegeven waar de leerlingen na het observatietraject naartoe gaan.

Tabel 3.12. Uitstroom Observatietraject

	2015-2016	
	Aantal	%
Eigen school, zelfde onderwijsniveau	1	4%
Eigen school, ander onderwijsniveau	2	7,5%
Andere school binnen SWV	3	11,5%
VSO	9	35,5%
VSO ander SWV	1	4%
MBO	6	23%
Portalis	2	7,5%
CST (Reik)	1	4%
Mind-up (GGZ)	1	4%
Totaal	26	100%

Van de leerlingen die hebben deelgenomen aan het observatietraject stroomt 23% terug naar het regulier onderwijs, 39,5% neemt deel aan het VSO en 23% gaat naar het MBO.

Over het Observatietraject geeft iets minder dan de helft van de zorgcoördinatoren bij de tweede meting met het Tevredenheidsonderzoek scholen een mening. De beoordeling van de zorgcoördinatoren is op alle aspecten voldoende. De vragen over samenwerking bij (terug)plaatsing, adviezen voor de aanpak op school en behaalde resultaten bij de leerlingen zijn slechts door rond een kwart van de zorgcoördinatoren beantwoord. Dit hangt samen met de bevinding dat een beperkte groep leerlingen uitstroomt naar een reguliere VO-school binnen het SWV. Veel zorgcoördinatoren hebben derhalve geen ervaring met samenwerking bij (terug)plaatsing en adviezen voor de aanpak op school en hebben geen beeld bij de behaalde resultaten.

OPDC

Conclusies 2015-2016

- In totaal zijn 108 leerlingen voor kortere of langere tijd geplaatst binnen het OPDC. Het overgrote deel van deze leerlingen is afkomstig van een reguliere VO-school binnen ons samenwerkingsverband. Van deze 108 zijn er 86 (80%) dit schooljaar uitgestroomd.
- Vanuit de Rebound vervolgt 88% het onderwijs op een reguliere school (VO en MBO), vanuit het TZ-traject betreft dat 52% van de leerlingen en vanuit het Observatietraject 46%.
- Het percentage leerlingen dat vanuit de Rebound terugkeert naar de eigen school is, in vergelijking met vorig jaar, dit schooljaar met bijna 25% afgenomen tot 65%.
- Qua tevredenheid scoort de Rebound over het algemeen voldoende en zijn de scholen (zeer) goed te spreken over het contact en de deskundigheid van de medewerkers. Aandachtspunt bij de Rebound zijn de snelheid van plaatsen en de behaalde resultaten.
- Ten aanzien van het TZ-traject zijn de scholen tevreden over het contact, de deskundigheid van de medewerkers, de behaalde resultaten en de samenwerking bij (terug)plaatsing. Aandachtspunten zijn de communicatie en samenwerking met de scholen gedurende het traject en de snelheid van plaatsing.
- De beoordeling van het Observatietraject door de zorgcoördinatoren in het Tevredenheidsonderzoek is op alle aspecten voldoende.

OPDC

Gerealiseerde actiepunten 2015-2016

- Analyse van de in- en uitstroomgegevens van leerlingen op leerling- en schoolkenmerken. *Er is een begin gemaakt, maar komend schooljaar moet dit nog verder opgepakt worden. Mede naar aanleiding van de analyses is gedurende het schooljaar 2015-2016 gestart met de Assist groep binnen de Rebound.*

OPDC

Actiepunten 2016-2017

- Verdere analyse van in- en uitstroomgegevens op leerling- en schoolkenmerken (o.a. gegevens Rebound en Assist groep apart monitoren).
- Eenduidige beschrijving van verschillende arrangementen en trajecten die binnen het samenwerkingsverband worden aangeboden.
- Monitoring snelheid van plaatsing alle trajecten.
- Uitbreiding van het tevredenheidsonderzoek bij ouders en leerlingen bij alle trajecten.
- Communicatie, afstemming en samenwerking tussen TZ-traject en scholen.
- Positionering Observatiegroep binnen het OPDC onderzoeken.
- Vergelijking trajecten qua doelgroep in relatie tot doelstelling.

3.5 Ontwikkelen onderwijszorgarrangementen

Ten aanzien van dit doel hebben we tot nu toe weinig concrete en relevante meetgegevens beschikbaar. We volstaan daarom hier met een inhoudelijke omschrijving van de ontwikkelingen die in 2015-2016 hebben plaatsgevonden.

In september 2015 werd duidelijk dat het TTVO traject van het Sprengen College en Horizonbegeleiding ophield te bestaan. In de maanden daarna is hard gewerkt om een passende onderwijsplek te vinden voor deze groep kwetsbare leerlingen. Al deze leerlingen zijn begin 2016 ingeschreven bij RENN4 en ontvangen onderwijs op de locatie Melkemastate waar ook het OPDC van het SWV Fryslân-Noard is gevestigd. De begeleiding via Horizon wordt, in overleg met de gemeente, gecontinueerd en vindt deels plaats op de onderwijslocatie.

Vanuit de VSO scholen en het praktijkonderwijs is het verzoek bij het samenwerkingsverband binnen gekomen om te participeren in een werkgroep “zolk-ers”. Vanuit deze werkgroep worden plannen ontwikkeld voor een onderwijszorgarrangement voor deze specifieke doelgroep (leerlingen die zowel qua leren als qua gedrag veel en specifieke extra ondersteuning nodig hebben). Hierbij worden ook de gemeenten en de zorgaanbieders betrokken. Deze ontwikkeling sluit aan bij het beleid rond de aanpak van kwetsbare jongeren en VSV.

Het samenwerkingsverband is afgelopen jaar gevraagd om deel te nemen aan de stuurgroep die zich in 2015-2016 bezig heeft gehouden met een nieuwe organisatie van het onderwijs bij Fier Fryslân. Het betreft hier residentiele leerlingen die afkomstig zijn uit het hele land. Ofschoon er slechts incidenteel leerlingen uit ons samenwerkingsverband afkomstig zijn is, leek het ons toch van belang om hier actief in te participeren o.a. met het oog op het ontwikkelen van symbiose- en onderwijszorgarrangementen in de regio die hier mogelijk uit voort kunnen.

In het schooljaar 2015-2016 hebben we samen met hulpverlening en gemeenten een aantal (individuele) onderwijszorgarrangementen ontwikkeld. Dit betrof een combinatie van hulpverlenings-/begeleidingstrajecten en onderwijstrajecten.

Ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen	Conclusies 2015-2016
-	In het schooljaar 2015-2016 hebben we samen met scholen, hulpverlening en gemeenten een aantal verschillende onderwijszorgarrangementen verkend en deels ontwikkeld. De ervaringen die we hiermee opdoen gebruiken we om te komen tot procesafspraken rondom onderwijszorgarrangementen met ketenpartners in de regio.

Ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen	Gerealiseerde actiepunten 2015-2016
-	In samenwerking met gemeentes en andere betrokkenen verder werken aan het ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen. <i>Hier is een start meegemaakt, verder ontwikkelen.</i>
-	De resultaten van het provinciaal onderzoek naar HAVO/VWO leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte op het gebied van gedrag (ASS) meenemen in deze ontwikkeling. <i>Zie §2.3 Dekkend aanbod.</i>

Ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen	Actiepunten 2016-2017
-	Initiatieven op het gebied van onderwijszorgarrangementen stimuleren en ondersteunen.
-	Procesafspraken maken met gemeenten (en zorgaanbieders) over onderwijszorgarrangementen.

3.6 Beperken voortijdig schoolverlaten

Tabel 3.13. Voortijdig schoolverlaten RMC-regio Friesland Noord *

	2012 - 2013		2013 - 2014		2014-2015		Landelijk 2014-2015	
	VSV'ers	% VSV	VSV'ers	% VSV	VSV'ers	% VSV	%	Streef- norm
Totaal VO	49	0,4%	36	0,3%	29	0,2%	0,4%	
VO onderbouw	13	0,2%	7	0,1%	10	0,1%		0,2%
VMBO bovenbouw	23	0,6%	20	0,5%	11	0,3%		1,5%
HAVO/VWO bovenbouw	13	0,4%	9	0,3%	8	0,3%		0,1%

* VSV-verkenner - website van het Ministerie van OC&W

Net als in voorgaande jaren ligt ook in 2014-2015 het percentage voortijdig schoolverlaters in ons samenwerkingsverband lager (0,2%) dan het landelijk percentage voortijdig schoolverlaters (0,4%). Het percentage voortijdig schoolverlaters ligt in 2014-2015 nog weer lager dan in voorgaande jaren. De groep VMBO bovenbouw heeft in alle drie schooljaren duidelijk minder uitval dan de landelijke streefnorm. Dit percentage daalt in ons samenwerkingsverband ook nog jaarlijks. Het percentage voortijdig schoolverlaters in HAVO/VWO bovenbouw ligt in ons samenwerkingsverband wel iets boven de landelijke streefnorm.

Uit de zelfevaluatie blijkt dat het monitoren in hoeverre de leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoefte uitstromen conform het beoogde uitstrooprofiel net als vorig jaar nog een aandachtspunt is voor het samenwerkingsverband.

In 2015-2016 is het VSV convenant uit 2012-2015 nogmaals met een jaar verlengd. Een aantal bestaande maatregelen werd met nog een jaar verlengd. Voor het VO betrof dit maatregelen in het kader van de zogenaamde plusmiddelen (inzet voor uren schoolmaatschappelijk werk en inzet van leefgebiedenscreening en tijdelijk opvangtrajecten bij o.a. schorsing of in afwachting van andere trajecten) en de regiomiddelen (ingezet voor een pre entry-traject van VMBO-leerlingen zonder diploma naar het MBO).

Tegelijkertijd is er in provinciaal en regionaal verband gewerkt aan het opstellen van een plan in het kader van de "aanpak van kwetsbare jongeren en VSV" voor de komende jaren in de vorm van drie maatregelen, genaamd "Stay in School", "Take the next step" en "Back to school". Deze aanpak gaat in per 01-01-2017 en de doelgroep is uitgebreid met ISK, PrO en VSO leerlingen. Tegelijkertijd zijn er wel minder financiën beschikbaar.

Het RMC heeft in het kader van hun monitoringstaak een overzicht gemaakt van de uitstroom van het VSO, PrO en ISK scholen in de regio, uitgesplitst naar startkwalificatie, diploma en toeleiding naar arbeid (Provinciaal beleidsplan).

Beperken voortijdig schoolverlaten

Conclusies 2015-2016

- Het percentage voortijdig schoolverlaters ligt in ons samenwerkingsverband lager (0,2%) dan het landelijk percentage voortijdig schoolverlaters (0,4%) en is sinds 2012-2013 elk jaar gedaald.
- Het percentage VSV binnen de doelgroep VMBO bovenbouw laat net als in voorgaande jaren een daling zien en ligt duidelijk onder de landelijke streefnorm.
- in HAVO/VWO bovenbouw ligt in ons samenwerkingsverband wel iets boven de landelijke streefnorm.
- De aanpak voor VSV is voortgezet en wordt uitgebreid met aandacht voor "kwetsbare jongeren", d.w.z. leerlingen van het ISK, PrO en VSO.

Beperken voortijdig schoolverlaten**Gerealiseerde actiepunten 2015-2016**

- Samen met de VSO scholen een overzicht maken van de uitstroom van het VSO, uitgesplitst naar startkwalificatie, diploma en toeleiding naar arbeid. *Er is een start gemaakt door gebruik te maken van het overzicht van het RMC en gesprekken te voeren met VSO scholen.*

Beperken voortijdig schoolverlaten**Actiepunten 2016-2017**

- Monitoren in hoeverre de leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoefte (VSO, PrO, ISK) uitstromen conform het beoogde uitstroomprofiel.
- Regionaal uitwerken van het provinciale plan en een start maken met nieuw beleid in het kader van aanpak kwetsbare jongeren en VSV.

Hoofdstuk 4. Aansluiten bij bestaande situatie: behouden wat goed is, verbeteren waar het kan en moet

4.1 Uitgangspunten

Het samenwerkingsverband wil zoveel mogelijk aansluiten bij de bestaande situatie in de drie regio's die samen zijn gegaan in het SWV Fryslân-Noard. Dit uitgangspunt is als volgt uitgewerkt:

1. Het samenwerkingsverband richt een Expertisecentrum in, dat gerichte ondersteuning aan de scholen kan bieden op het gebied van leren, motivatie en/of gedrag. De focus van de ondersteuning ligt op het versterken van het primaire proces en het vergroten van de expertise van de docenten en de zorgfunctionarissen.
2. Het samenwerkingsverband maakt afspraken met cluster 1 en 2 scholen om ambulante begeleiding vanuit deze speciale onderwijsvoorzieningen te waarborgen.
3. Er wordt gewerkt met een nieuwe indicatiesystematiek. Het samenwerkingsverband wordt verantwoordelijk voor de verwijzing van leerlingen naar het VSO en naar de tussenvoorziening, en voor de verdeling van ondersteuningsmiddelen onder de scholen. Het besluitvormingsproces bij indicering en toewijzing is zorgvuldig, toetsbaar en transparant.

4.2 Doelstelling en beoogde resultaten

Aansluiten bij bestaande situatie: behouden wat goed is, verbeteren waar het kan en moet	
Wat willen we bereiken?	<p>Expertisecentrum</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behouden Expertisemodel; werkwijze van de oorspronkelijke 3 samenwerkingsverbanden zo veel mogelijk doorzetten - Inrichten expertisecentrum / ondersteunen van scholen bij het versterken van het primaire proces <p>Samenwerking met cluster 1 en 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard overlegt met cluster 1 en 2 over een passend aanbod voor leerlingen met deze specifieke onderwijsbehoefte <p>Systematiek indicering en toewijzing</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard heeft een zorgvuldige, toetsbare en transparante systematiek voor indicering en toewijzing
Hoe gaan we dit doen?	<p>Expertisecentrum</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard behoudt specifieke expertise binnen het SWV Fryslân-Noard - Het SWV Fryslân-Noard inventariseert behoefte aan ondersteuning voor scholen - Het SWV Fryslân-Noard stelt de deskundigen beschikbaar voor de scholen - Het SWV Fryslân-Noard verzorgt scholing voor de scholen <p>Samenwerking met cluster 1 en 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard maakt jaarlijks afspraken over inzet van expertise, middelen, procedures en samenwerking met cluster 1 en 2 <p>Systematiek indicering en toewijzing</p> <ul style="list-style-type: none"> - Werkwijze ontwikkelen en inrichten
Hoe meten we onze resultaten?	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoren inzet van expertisecentrum - Tevredenheid scholen over expertisecentrum en over PCL-PaO - Zelfevaluatie - Monitoren aantallen leerlingen cluster 1 en 2 - Monitoren samenwerking met cluster 1 en 2

4.3 Resultaten 2015-2016: Expertisecentrum

De bovenschoolse ondersteuningsstructuur die er was in de regio, is zoveel mogelijk gehandhaafd door de experts die binnen de vroegere samenwerkingsverbanden werkten samen te brengen in het Expertisecentrum. Het SWV Fryslân-Noard heeft ervoor gekozen om deze medewerkers, indien ze dat ambieerden, hun dienstverband voort te laten zetten binnen het nieuwe samenwerkingsverband en zoveel mogelijk bij de scholen of in de functie waar ze voordien ook werkzaam waren.

In het kader van het Tripartiete Akkoord heeft het SWV Fryslân-Noard in april 2015 een drietal consultants passend onderwijs aangenomen. Het betreft hier voormalig ambulante begeleiders die voorheen werkzaam waren bij RENN4 (cluster 4). Ook in het kader van het Tripartiete Akkoord zijn met SO Fryslân meerjarige afspraken gemaakt over inzet van ambulante begeleiding uit de voormalige cluster 3 scholen.

Zie voor de resultaten van het Expertisecentrum § 2.4

4.4 Samenwerking met cluster 1 en 2

Uit de gegevens die onze VO-scholen aangeleverd hebben in het kader van de verantwoording, blijkt dat op 1 oktober 2016 van de eerstejaars leerlingen binnen ons samenwerkingsverband er 6 afkomstig zijn van een cluster 1 school en 17 van een cluster 2 school.

In de zelfevaluatie komt naar voren de uitwerking van de ondersteuning van leerlingen op reguliere school vanuit cluster 1 en 2 net als in 2015 nog een verbeterpunt is.

Er is contact geweest met Kentalis (cluster 2) om te komen tot een goed overzicht van leerlingen die behoren tot ons samenwerkingsverband en begeleiding krijgen van een cluster 2 school of zijn ingeschreven bij een cluster 2 school. We moeten nog gezamenlijk onderzoeken hoe we de door Kentalis geleverde gegevens optimaal afstemmen op onze vragen.

Samenwerking met cluster 1 en 2

Conclusies 2015-2016

- Behalve een beter inzicht in aantallen zijn er weinig ontwikkelingen geweest op dit gebied het afgelopen jaar.

Samenwerking met cluster 1 en 2

Gerealiseerde actiepunten 2015-2016

- N.v.t.

Samenwerking met cluster 1 en 2 - Actiepunten 2016-2017

- Nader onderzoek naar aantallen en zwaarte van de ondersteuning vanuit cluster 1 en 2.
- SWV ZO Friesland onderzoekt, mede namens de beide andere VO-samenwerkingsverbanden, de wenselijkheid van en evt. mogelijkheid voor trajectgroep(en) voor cluster 2 geïndiceerde leerlingen gekoppeld aan een school voor regulier VO.

4.5 Systematiek indicering en toewijzing

Het samenwerkingsverband is met de invoering van passend onderwijs verantwoordelijk voor de toewijzing van leerlingen naar het VSO. Hiervoor heeft het SWV Fryslân-Noard protocollen en procedures opgesteld. Uit de zelfevaluatie blijkt dat het samenwerkingsverband goed scoort op het hebben van eenduidige procedures en termijnen voor het plaatsen van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en op het toewijzen van middelen voor extra ondersteuning.

In het Tevredenheidsonderzoek scholen is specifiek gevraagd naar de tevredenheid over de duidelijkheid van de procedures voor toewijzing en plaatsing. De zorgcoördinatoren waren hierover, net als in 2015, gemiddeld voldoende tevreden.

De PCL-PaO neemt de plaats in van de voormalige commissies van indicatie van cluster 3 en 4 en adviseert de directeur van het samenwerkingsverband over het al dan niet afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring VSO. In schooljaar 2015-2016 heeft de PCL-PaO, samen met de directeur ook werkbezoeken gebracht aan twee van de drie VSO scholen in regio (de derde volgde na de zomervakantie). Naast een nadere kennismaking zijn de procedure en werkafspraken geëvalueerd, wat als zeer leerzaam is ervaren. De PCL-PaO is ook betrokken geweest bij het beoordelen van de aanvragen door de scholen voor de pilot "Leerlingen op havo/vwo niveau en ASS".

De PCL-PaO heeft sinds 1 januari 2016 een nieuwe taak erbij gekregen: het afgeven van TLV's voor Pro en Aanwijzingen voor LWOO. Hiervoor is een nieuwe systematiek ontwikkeld. In het verlengde hiervan hebben we in de loop van het schooljaar 2015-2016 een aanvullende notitie gemaakt over de positie van ISK-leerlingen binnen de LWOO/Pro-indicering. Een indicatie was voor ISK-leerlingen alleen gebaseerd op een schriftelijke IQ-bepaling. Dit gaf geen betrouwbaar beeld van de capaciteiten van ISK-leerlingen. Er is besloten dat we niet langer een aanwijzing LWOO of een TLV voor Pro afgeven voor ISK-leerlingen, maar te kiezen voor een andere vorm van financiering. Daardoor worden de ISK-leerlingen vanaf 1-10-2016 niet langer meegeteld als LWOO-leerling. Onderdeel van de systematiek is het monitoren van de aantallen leerlingen met Pro en LWOO. In onderstaande tabel staan de cijfers van de drie meest recente meetmomenten.

Tabel 4.1. Aantal LWOO en Pro leerlingen

	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016 voorlopig
LWOO	1.559 10,7%	1.424 9,7%	1.173 8,1%
% landelijk	10,6%	10,2%	
Pro	502 3,5%	537 3,6%	531 3,6%
% landelijk	3,0%	3,0%	
Totaal VO	14.539	14.760	14.549

Uit de gegevens in de tabel kunnen we concluderen dat het percentage leerlingen met een aanwijzing voor LWOO daalt. Vanaf 2015 scoren we onder het landelijk gemiddelde. De sterkere daling tussen 2015 en 2016 wordt verklaard doordat de ISK-leerlingen niet meer meetellen als LWOO-leerling. Het percentage Pro is op de drie meetmomenten procentueel gezien gelijk. Dit percentage ligt boven het landelijk gemiddelde.

Uit het tevredenheidsonderzoek scholen blijkt dat de scholen over het algemeen tevreden zijn over het functioneren van de PCL-PaO. Uit de beoordeling blijkt wel dat de wijze van terugkoppeling een aandachtspunt is.

Drie regionale commissies (RPCL) gaven in 2015-2016 nog advies over toewijzing aan de trajecten in het OPDC en richting een TLV. In de RPCL zaten de zorgfunctionarissen van de scholen in de betreffende regio. In onderstaande tabel staat hoeveel dossiers in de schooljaren 2014-2015 en 2015-2016 in de RPCL zijn besproken.

Tabel 4.2. Aantal in RPCL besproken dossiers

	Totaal	Verwijzing Rebound	Verwijzing Observatie/ Maatwerk	Verwijzing Thuiszitters- traject	Advies richting TLV aanvraag	Overig advies
2014-2015	116	28	33	13	13	29
2015-2016	75	22	18	10	5	20

Uit de cijfers in de tabel kan geconcludeerd worden dat er in 2015-2016 minder dossiers zijn besproken in de RPCL dan in 2014-2015. In het schooljaar 2014-2015 kwam bij het grootste deel van de leerlingen het advies van de RPCL overeen met de inschatting van de school en de betrokken gedragsdeskundige. Dit beeld wordt in 2015-

2016 bevestigd. Daarop is besloten om met ingang van 2016/2017 ook deze toeleiding rechtstreeks door scholen en gedragsdeskundige van het EC te laten gebeuren. In de regio Leeuwarden is hier al in juni 2016 mee gestart. Dit verklaart deels het lagere aantal dossiers dat besproken is in de RPCL.

Systematiek indicering en toewijzing

Conclusies 2015-2016

- Het percentage LWOO leerlingen in ons samenwerkingsverband daalt jaarlijks en ligt sinds 1-10-2015 onder het landelijk gemiddelde. De sterkere daling per 1-10-2016 wordt ook veroorzaakt doordat op basis van een afspraak binnen ons samenwerkingsverband de ISK leerlingen niet meer meetellen als LWOO leerlingen.
- Het percentage PrO leerlingen ligt steeds boven het landelijk gemiddelde.
- Er zijn in 2015-2016 minder dossiers besproken in de RPCL, o.a. door het eerder stoppen van de RPCL in de regio Leeuwarden.

Systematiek indicering en toewijzing

Gerealiseerde actiepunten 2015-2016

- Het samenwerkingsverband gaat de betrokken scholen informeren over de procedure rondom LWOO/PrO. *Alle scholen zijn geïnformeerd. Bij wijzigingen worden de scholen opnieuw geïnformeerd.*
- Het samenwerkingsverband gaat onderzoeken of de toeleiding naar het OPDC bij de RPCL moet blijven. *Aangezien het grootste deel van de adviezen van de RPCL overeenkomt met dat van de aanvragende school en betrokken gedragsdeskundige, is besloten om de toeleiding niet meer via de RPCL te doen. Met ingang van schooljaar 2016-2017 verloopt de toeleiding via de gedragsdeskundigen van het samenwerkingsverband in samenspraak met de zorgcoördinator van de scholen.*

Systematiek indicering en toewijzing

Actiepunten 2016-2017

- Verkennen mogelijke Opting out voor LWOO en eventueel uitwerken in voorstellen en procedures.
- Ontwikkelen nieuwe procedure rondom toeleiding naar het OPDC.

Hoofdstuk 5. Integrale samenwerking in het belang van de leerling

5.1 Uitgangspunten

Het samenwerkingsverband vindt integrale samenwerking in het belang van het kind een belangrijk uitgangspunt voor passend onderwijs. Ze heeft dit uitgangspunt uitgewerkt in de volgende punten:

1. De interne en de externe zorg binnen en rondom de scholen wordt efficiënt en integraal op elkaar afgestemd. De integrale aanpak krijgt gestalte vanuit het principe '1 kind/gezin, 1 plan, 1 regisseur'. Door snelle en korte lijnen tussen de diverse betrokken instanties en door de regievoering goed te organiseren kan de leerling/het gezin snel en goed ondersteund worden. De focus verschuift hierbij van curatief naar preventief handelen. Naast passend onderwijs spelen er tegelijkertijd nog enkele stelselwijzigingen die raken aan passend onderwijs: de Transitie van de Jeugdzorg, de wet Werken naar vermogen, het VSV beleid, de overgang van functies vanuit AWBZ naar WMO. Het is van belang om deze ontwikkelingen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.
2. De medewerking van ouders is van essentieel belang. School en ouders vullen elkaar aan vanuit het idee van 'partnerschap'. Ouders zijn vanaf het eerste moment betrokken bij interventies rondom hun kind en er wordt in gezamenlijkheid naar passende oplossingen gezocht.

5.2 Doelstelling en beoogde resultaten

Integrale samenwerking in het belang van de leerling	
Wat willen we bereiken?	Afstemming met gemeenten over jeugdzorg <ul style="list-style-type: none"> - Scholen en gemeenten zorgen samen voor afstemming zorg en onderwijs (één kind, één plan) - In 2018 ligt er een plan waarin voor de regio beschreven staat welke overleggen er op wel niveau zijn en hoe de doorzettingsmacht is geregeld Versterken van educatief partnerschap met ouders <ul style="list-style-type: none"> - Ouders en school zoeken in gezamenlijkheid naar passende oplossingen indien een leerling extra ondersteuningsbehoeften heeft - Ouders worden intensief betrokken bij trajecten van hun kinderen binnen het OPDC - De mening van ouders wordt meegenomen bij het vormgeven van het beleid van het samenwerkingsverband
Hoe gaan we dit doen?	Afstemming met gemeenten over jeugdzorg <ul style="list-style-type: none"> - In overleg met betrokken partijen in de regio adequate overlegstructuur inrichten Versterken van educatief partnerschap met ouders <ul style="list-style-type: none"> - Ouders zijn vertegenwoordigd in de OPR - Ouders kunnen inspreken in de PCL-PaO - OPDC-docenten betrekken ouders - Gedragsdeskundigen en consulenten betrekken ouders (vanuit principe HGW) - Ouders zijn vertegenwoordigd in klankbordgroepen
Hoe meten we onze resultaten?	<ul style="list-style-type: none"> - Monitoren aantallen leerlingen waarbij onderwijs en zorg op elkaar zijn afgestemd - Tevredenheidsonderzoek ketenpartners - Tevredenheidsonderzoek ouders OPDC - Zelfevaluatie

5.3 Afstemming met gemeenten over jeugdzorg

In het kader van afstemming met gemeenten en jeugdzorg heeft het samenwerkingsverband in 2015-2016 structureel deelgenomen aan de volgende externe overleggen en bijeenkomsten:

Regionaal (regio Friesland Noord)

- VSV regiegroep
- Regionaal beleidsoverleg passend onderwijs en zorg voor jeugd
- Regionaal Thuiszittersoverleg / Actietafel Thuiszitters
- Stuurgroep Onderwijs bij Fier Fryslân

Provinciaal

- Provinciaal afstemmingsoverleg passend onderwijs en zorg voor jeugd
- Provinciaal overleg samenwerkingsverbanden PO en VO Friesland
- Provinciale werkgroep aanpak “kwetsbare jongeren”
- Autisten Netwerk Friesland

In bovenstaande overleggen is het afgelopen schooljaar gewerkt aan een beleidsmatige afstemming tussen jeugdzorg en passend onderwijs. Zo is er gesproken en zijn er afspraken gemaakt over de uitrol van het thuiszittersprotocol over de hele provincie. Vanuit deze overleggen zijn er een tweetal onderzoeken geïnitieerd: één uitgevoerd door de gezamenlijke samenwerkingsverbanden en gericht op het inzichtelijk maken van de omvang van de groep autistische leerlingen die geen of onvoldoende ondersteuningsaanbod krijgt vanuit de scholen en/of thuiszitten. Ondanks dat de respons onder de scholen groot was, heeft het onderzoek geen eenduidig beeld opgeleverd over de omvang van deze specifieke groep. Vervolgonderzoek kan hier mogelijk nog nader licht op werpen. Het tweede onderzoek is door de gemeenten opgezet en betrof de deelname aan zorgboerderijen al dan niet in combinatie met onderwijstrajecten. Ook hier bleek dat het lastig was om een eenduidig beeld te krijgen van de deelname, onder andere omdat de gemeenten op verschillende manier registeren en vanwege privacyaspecten.

Uit de zelfevaluatie blijkt dat de afstemming met jeugdzorg en WMO-zorg ook in 2015-2016 nog een aandachtspunt is. Het samenwerkingsverband heeft wel met alle 14 gemeenten in de regio afspraken gemaakt over de afstemming met zorgvoorzieningen voor 10 tot 23-jarigen. De afstemming van onderwijs en zorg rond leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte is ook in 2016 nog volop in ontwikkeling. Zie ook § 3.5.

Aan het einde van schooljaar 2015-2016 heeft het samenwerkingsverband voor het eerst een tevredenheidsvragenlijst voorgelegd aan een eerste groep van ketenpartners (beleidsmedewerkers gemeenten en RMC en leerplichtambtenaren). Uit deze meting blijkt dat het samenwerkingsverband goed scoort op bereikbaarheid, de wijze waarop de medewerkers van het samenwerkingsverband samen met de ketenpartners signalen en problemen oppakken, en de deskundigheid van de medewerkers. De beoordeling van de ketenpartners laten aandachtspunten zien op het gebied van beleid, ontwikkelingen binnen het SWV, gehanteerde procedures, het stimuleren van kennisdeling en de inhoud van extra ondersteuning.

Afstemming met gemeenten over jeugdzorg**Conclusies 2015-2016**

- Het samenwerkingsverband heeft in regionale en provinciale overleggen gewerkt aan de beleidsmatige afstemming tussen jeugdzorg en passend onderwijs.
- Binnen het systeem van kwaliteitszorg is een eerste tevredenheidsmeting bij ketenpartners uitgevoerd. Deze laat zien dat de ketenpartners tevreden zijn over de bereikbaarheid van het samenwerkingsverband. Ook zijn zij dit over de wijze waarop de medewerkers van het samenwerkingsverband samen met de ketenpartners signalen en problemen oppakken en over de deskundigheid van de medewerkers.
- De beoordeling van de ketenpartners laten verschillende punten zien waarover zij minder tevreden zijn.

Afstemming met gemeenten over jeugdzorg**Gerealiseerde actiepunten 2015-2016**

- N.v.t.

Afstemming met gemeenten over jeugdzorg**Actiepunten 2016-2017**

- SWV Fryslân-Noard maakt samen met de gemeenten een plan waarin voor de regio beschreven staat welke overleggen er op welk niveau zijn en hoe de doorzettingsmacht is geregeld.

5.4 Versterken educatief partnerschap ouders

Binnen het samenwerkingsverband zijn ouders vertegenwoordigd in de ondersteuningsplanraad (OPR) en in klankbordgroepen. De bemensing van de oudergeleding van de OPR is volledig, maar in een aantal gevallen wel door ouders die ook als medewerker verbonden zijn aan de scholen waar hun kind zit. Ouders hebben de mogelijkheid om in te spreken bij de PCL-PaO wanneer de school een toelaatbaarheidsverklaring aanvraagt voor hun kind. Binnen het samenwerkingsverband staat handelingsgericht werken centraal. Dit houdt in dat ouders als partner betrokken worden bij het onderwijs en de extra ondersteuning aan hun kind. Op de website van het samenwerkingsverband staat een aparte pagina met informatie voor ouders.

In de zelfevaluatie komt naar voren dat het samenwerkingsverband voldoende duidelijk heeft beschreven hoe zij een goede relatie tussen ouders en school wil realiseren.

Versterken educatief partnerschap ouders**Conclusies 2015-2016**

- Ten aanzien van dit onderwerp hebben er geen noemenswaardige ontwikkelingen plaatsgevonden. Het lopend beleid is voortgezet.

Versterken educatief partnerschap ouders**Gerealiseerde actiepunten 2015-2016**

- Structureel inzetten van tevredenheidsonderzoeken bij ouders in alle trajecten van het OPDC. *Dit proces is in gang gezet en besproken binnen het OPDC. Het structureel inzetten zal van start gaan in het schooljaar 2016-2017.*

Versterken educatief partnerschap ouders**Actiepunten 2016-2017**

- Structureel inzetten van tevredenheidsonderzoeken bij ouders in alle trajecten van het OPDC.
- In de opmaat naar het nieuwe Ondersteuningsplan, heroverwogen van de visie omtrent partnerschap met ouders.

Hoofdstuk 6. Professioneel werkklimaat via korte lijnen en met zo weinig mogelijk bureaucratie

6.1 Uitgangspunten

Het samenwerkingsverband heeft het uitgangspunt professioneel werkklimaat uitgewerkt in de volgende punten:

1. Snel, zorgvuldig en doortastend handelen kenmerkt de aanpak binnen het samenwerkingsverband. Dat betekent dat wordt gewerkt met procedures die transparant en efficiënt zijn en dat er korte communicatielijnen zijn.
2. Het samenwerkingsverband zal een eigen systeem van kwaliteitszorg ontwikkelen. Dit systeem zal gericht zijn op het borgen van het cyclische proces, zowel binnen de scholen als binnen het samenwerkingsverband, teneinde de kwaliteit van onderwijs en ondersteuning op zowel het niveau van de scholen als van het samenwerkingsverband steeds verder te verhogen. Het samenwerkingsverband maakt bij het in kaart brengen van de kwaliteit van onderwijs en ondersteuning op de scholen gebruik van de inspectierapporten. Het samenwerkingsverband zal zelf ook gecontroleerd worden door de Inspectie van het onderwijs.

6.2 Doelstelling en beoogde resultaten

Professioneel werkklimaat via korte lijnen en met zo weinig mogelijk bureaucratie	
Wat willen we bereiken?	Transparante en efficiënte procedures <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard werkt op alle relevante gebieden met transparantie en efficiënte procedures Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg <ul style="list-style-type: none"> - In 2018 werken we met een eigen systeem van kwaliteitszorg - In 2018 werken we cyclisch aan het optimaliseren van onze kwaliteit
Hoe gaan we dit doen?	Transparante en efficiënte procedures <ul style="list-style-type: none"> - We evalueren jaarlijks onze procedures met betrokkenen en stellen deze zo nodig bij - Al onze procedures zijn beschikbaar voor betrokkenen (bijvoorbeeld via de website) Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg <ul style="list-style-type: none"> - Het SWV Fryslân-Noard ontwikkelt/selecteert passende instrumenten - Het SWV Fryslân-Noard ontwikkelt documenten die het cyclisch werken ondersteunen, zoals een handboek, een format jaarverslag en een format jaarplan
Hoe meten we onze resultaten?	<ul style="list-style-type: none"> - Overzicht beschikbare procedures in handboek - Tevredenheid scholen - Pilotafnames kwaliteitszorg - Zelfevaluatie

6.3 Transparante en efficiënte procedures

Uit de zelfevaluatie blijkt dat het samenwerkingsverband voldoende scoort op het hebben van eenduidige procedures. Alle door het SWV Fryslân-Noard gebruikte procedures staan op de website. Een overzicht van alle vastgestelde procedures is opgenomen in het kwaliteitshandboek. De evaluatie van de procedures moet nog meer systematisch in de jaarcyclus worden opgenomen.

Uit de zelfevaluatie komt verder naar voren dat ook in 2016 taken en verantwoordelijkheden van deelnemers en medewerkers van het samenwerkingsverband voldoende duidelijk zijn omschreven en dat het samenwerkingsverband een voldoende doelmatige overlegstructuur heeft. Het voeren van een actief voorlichtingsbeleid over taken en functies van het samenwerkingsverband is ook in 2016 nog een aandachtspunt.

Ook het vastleggen van doelen van communicatie en de verantwoording per organisatieonderdeel zijn net als in 2015 nog aandachtspunten.

Er zijn in deze periode geen klachten over het functioneren van (medewerkers van) het SWV ontvangen. Er zijn ook geen bezwaren geweest over het afgeven van TLV's.

Transparante en efficiënte procedures

Conclusies 2015-2016

- Een overzicht van alle vastgestelde procedures is opgenomen in het kwaliteitshandboek.
- De procedures worden gedeeld met de betrokken partijen en indien relevant op de website gezet.
- Er zijn geen klachten of bezwaren ontvangen.

Transparante en efficiënte procedures

Gerealiseerde actiepunten 2015-2016

- N.v.t.

Transparante en efficiënte procedures

Actiepunten 2016-2017

- De evaluatie van de procedures moet nog meer systematisch in de jaarcyclus worden opgenomen.
- Systematische communicatie vorm geven (communicatieplan) met daarin aandacht voor vastleggen van doelen, communicatie en verantwoording per organisatieonderdeel. En aandacht voor het voeren van een actief voorlichtingsbeleid over taken en functies van het samenwerkingsverband.

6.4 Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg

Het samenwerkingsverband heeft samen met Cedin, educatieve dienstverlening, instrumenten ontwikkeld om de kwaliteit van de uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden van het samenwerkingsverband te monitoren. Het betreft een zelfevaluatie-instrument dat een uitwerking vormt van het toezichtkader Passend Onderwijs van de Inspectie van het Onderwijs. Daarnaast zijn vijf vragenlijsten ontwikkeld om de tevredenheid van belanghebbenden te onderzoeken: scholen (directie en zorgcoördinator), ouders van leerlingen die gebruik hebben gemaakt van een extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband, leerlingen die gebruik hebben gemaakt van deze ondersteuning, ketenpartners en indieners van klachten. Ten derde verzamelt het samenwerkingsverband cijfermatige gegevens om te kunnen monitoren in hoeverre doelstellingen worden behaald, zoals aantallen thuiszitters, deelname aan VSO.

Om het cyclisch werken aan de kwaliteit te ondersteunen heeft het samenwerkingsverband een handboek kwaliteitszorg opgesteld en formats ontwikkeld voor een inhoudelijk jaarverslag en het bestuursverslag (inclusief jaarrekening). Om meer zicht te krijgen op de kwaliteit van de verschillende trajecten binnen met OPDC en het Expertisecentrum, zal ook een format jaarverslag gemaakt worden voor deze organisatieonderdelen. Het doel is dat medewerkers zich bewust worden van kwaliteitszorg in relatie tot hun dagelijks handelen. In 2015-2016 is gestart met het bespreken van kwaliteitszorg tijdens scholingsbijeenkomsten en teamvergaderingen zodat kwaliteitszorg een structureel onderdeel wordt van het professioneel handelen van al de medewerkers van het samenwerkingsverband.

Het samenwerkingsverband heeft de instrumenten in 2014-2015 getest en in 2015-2016 heeft een tweede meting plaatsgevonden. In 2015-2016 is een pilot uitgevoerd met de tevredenheidsvragenlijst voor ketenpartners. De gegevens uit de metingen zijn verwerkt in dit jaarverslag.

De zelfevaluatie laat zien dat het samenwerkingsverband kwaliteitszorg goed heeft opgepakt. In 2014-2015 scoorde het samenwerkingsverband op vijf van de zes indicatoren van kwaliteitszorg onvoldoende. In 2015-2016 wordt op geen enkele indicator nog onvoldoende gescoord, op het jaarlijks verantwoording afleggen over de gerealiseerde kwaliteit wordt in 2015-2016 zelf goed gescoord. Het aantal actiepunten uit zelfevaluatie is

gehalveerd (van 60 naar 16 in 2015-2016), het aantal actiepunten tevredenheidsmeting (van 64 naar 11), Nieuw was de tevredenheidsmeting onder ketenpartners: 5 aandachtspunten. Bij de zelfevaluatie steeg het aantal stellingen met de waardering 'goed' van 8 naar 33. Bij de Tevredenheidsmeting zien we een lichte daling van scoorde de waardering 'goed' (van 3 maal naar 2x)

Als we kijken naar de onderliggende aspecten is het in het Ondersteuningsplan vertalen van de beoogde resultaten over een periode van 4 jaar in tussendoelen per jaar nog een aandachtspunt. Een ander aandachtspunt is het op schoolniveau evalueren van de kwaliteit van de basisondersteuning en extra ondersteuning op basis van beschikbare rapportages.

In 2016-2017 gaat het samenwerkingsverband het systeem van kwaliteitszorg uitbreiden naar het schoolniveau, zodat ze inzicht krijgt op de kwaliteit van de basisondersteuning en de extra ondersteuning die scholen bieden. Het samenwerkingsverband streeft er hierbij naar om zoveel mogelijk gebruik te maken van gegevens die de scholen zelf reeds verzamelen. Ze wil deze informatie ook gebruiken als input voor de schoolondersteuningsprofielen en het Ondersteuningsplan voor de periode 2018-2022.

Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg   Conclusies 2015-2016

- De zelfevaluatie laat zien dat het samenwerkingsverband kwaliteitszorg goed heeft opgepakt; in 2015-2016 wordt op alle indicatoren wordt voldoende gescoord.
- Er wordt gewerkt aan het integreren van kwaliteitszorg in het professioneel handelen van al de medewerkers.

Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg   Gerealiseerde actiepunten 2015-2016

- Er is een jaarplanning gemaakt met actiepunten vanuit het jaarverslag. *Dit is gebeurd.*
- Systematisch gegevens verzamelen met de ontwikkelde instrumenten. *Dit gebeurt jaarlijks in mei/juni.*
- Opstellen van format jaarverslag voor OPDC, EC en PCL-PaO. *Is deels gerealiseerd, wordt in 2016-2017 verder aan gewerkt.*

Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg   Actiepunten 2016-2017

- Werkwijze opstellen/aanpassen nieuw Ondersteuningsplan (2018-2022).
- Instrument voor kwaliteit van ondersteuning op schoolniveau ontwikkelen.
- Werkwijze opstellen/aanpassen nieuw schoolondersteuningsprofiel.
- Het op schoolniveau evalueren van de kwaliteit van de basisondersteuning en extra ondersteuning, o.a. op basis van beschikbare rapportages.
- Opstellen van format jaarverslag voor OPDC, EC en PCL-PaO.

Hoofdstuk 7. Samenvatting resultaten en actiepunten

REGULIER WAAR HET KAN, SPECIAAL WAAR HET MOET	
Deelname VSO	<ul style="list-style-type: none"> - De deelname aan het VSO ligt in SWV Fryslân-Noard al jaren onder het landelijk gemiddelde. De voorlopige cijfers van 1-10-2016 laten voor het eerst weer een stijging zien. Het is nog niet bekend of deelname VSO nog onder het landelijk gemiddelde ligt. - Het aantal leerlingen in bekostigingscategorie Hoog ligt op 1-10-2016 voor het eerst lager dan in voorgaande jaren. - Bij de TLV's die zijn afgegeven in 2015-2016 zien we ook een afname in bekostigingscategorie Hoog. - In 2015-2016 gaan meer leerlingen naar een VSO-school in onze eigen regio dan in het voorgaande jaar (thuisnabij onderwijs). - Het percentage residentiële leerlingen ligt in 2015-2016 lager dan in vorig schooljaar. - De PCL-PaO heeft in 2015-2016 duidelijk meer TLV's afgegeven dan in het voorgaande jaar, de stijging is 79%. De stijging is deels te verklaren door het grote aantal oude Cvl-indicaties die nog omgezet moesten worden in TLV's en doordat aan het begin van het schooljaar nog TLV's zijn afgegeven voor leerlingen die al in het VSO waren begonnen. De cijfers moeten goed worden gemonitord. - Het samenwerkingsverband heeft bij de VO-scholen gegevens opgevraagd over de terugstroom van leerlingen van VSO naar VO. In het schooljaar 2015-2016 zijn 14 leerlingen vanuit het VSO overgestapt naar regulier VO. - Het samenwerkingsverband heeft met drie scholen pilots voor leerlingen op HAVO/VWO niveau met autistisch spectrum gerelateerde problematiek opgestart, de ervaringen en resultaten worden in beeld gebracht.
Actiepunten 2016-2017	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Uitstroom VSO opvragen en onderzoeken.</i> - <i>Ervaringen en resultaten van de pilots leerlingen op HAVO/VWO niveau met autistisch spectrum gerelateerde problematiek in beeld brengen en vertalen in adviezen.</i> - <i>Bevorderen succesvolle terugkeer routes van VSO leerlingen naar VO.</i>
Versterken ondersteuningsstructuur van scholen	<ul style="list-style-type: none"> - De zorgfunctionarissen zijn over algemeen tevreden over de RPCL. - Het samenwerkingsverband heeft in 2015-2016 twee maal een kennisplatform georganiseerd (LWOO & PrO en Het voeren van lastige gesprekken). Bij de tweede bijeenkomst is aan de deelnemers gevraagd om te bijeenkomst te beoordelen, zij waren zeer positief. - De zorgfunctionarissen zijn in het algemeen tevreden over het Expertisecentrum. - Uit het tevredenheidsonderzoek blijkt dat de waardering over de kennisdeling tussen scholen en specialisten van het samenwerkingsverband is gestegen. - De scholen verwachten van het samenwerkingsverband een grotere bijdrage aan de ontwikkeling van de (kwaliteit van) basisondersteuning en de extra ondersteuning. - In 2015-2016 hebben de scholen opnieuw middelen ontvangen vanuit het samenwerkingsverband om de basis- en extra ondersteuning binnen de scholen te verstevigen. Uit de verantwoording van de scholen blijkt dat de middelen vooral besteed worden aan versterken van de ondersteuningsstructuur en het begeleiden van leerlingen.
Actiepunten 2016-2017	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Uitzoeken hoe de kennisdeling beter vorm kan worden gegeven, o.a. kennisplatforms en nieuwsbrieven.</i> - <i>Opstellen van een communicatieplan</i> - <i>Onderzoek naar basisondersteuning op scholen / vragenlijst basisondersteuning afnemen op scholen.</i>

ER VALT GEEN KIND TUSSEN WAL EN SCHIP

Dekkend onderwijs- en ondersteunings-aanbod	<ul style="list-style-type: none"> - Uit verschillende bronnen blijkt dat het samenwerkingsverband samen met de scholen en ketenpartners de thuiszitters systematisch in beeld brengt en een intensieve aanpak biedt. - Eind schooljaar 2015-2016 waren er duidelijk minder thuiszitters dan aan het begin dan het schooljaar. - Voor 80% van de thuiszittende leerlingen is een oplossing gevonden. - Het aantal leerlingen met een vrijstelling is stabiel gebleven.
<i>Actiepunten 2016-2017</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Nadere analyse van de vrijstellingen in onze regio (aantallen en inhoudelijk). Onderzoekopdracht formuleren vanuit gemeenten en samenwerkingsverband om nadere analyse naar vrijstellingen mogelijk te maken (inhoudelijk).
OPDC	<ul style="list-style-type: none"> - In totaal zijn 108 leerlingen voor kortere of langere tijd geplaatst binnen het OPDC. Het overgrote deel van deze leerlingen is afkomstig van een reguliere VO-school binnen ons samenwerkingsverband. Van deze 108 zijn er 86 (80%) dit schooljaar uitgestroomd. - Vanuit de Rebound vervolgt 88% het onderwijs op een reguliere school (VO en MBO), vanuit het TZ-traject betreft dat 52% van de leerlingen en vanuit het Observatietraject 46%. - Het percentage leerlingen dat vanuit de Rebound terugkeert naar de eigen school is, in vergelijking met vorig jaar, dit schooljaar met bijna 25% afgenomen tot 65%. - Qua tevredenheid scoort de Rebound over het algemeen voldoende en zijn de scholen (zeer) goed te spreken over het contact en de deskundigheid van de medewerkers. Aandachtspunt bij de Rebound zijn de snelheid van plaatsen en de behaalde resultaten. - Ten aanzien van het TZ-traject zijn de scholen tevreden over het contact, de deskundigheid van de medewerkers, de behaalde resultaten en de samenwerking bij (terug)plaatsing. Aandachtspunten zijn de communicatie en samenwerking met de scholen gedurende het traject en de snelheid van plaatsing. - De beoordeling van het Observatietraject door de zorgcoördinatoren in het Tevredenheidsonderzoek is op alle aspecten voldoende.
<i>Actiepunten 2016-2017</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Verdere analyse van in- en uitstroomgegevens op leerling- en schoolkenmerken (o.a. gegevens Rebound en Assist groep apart monitoren).</i> - <i>Eenduidige beschrijving van verschillende arrangementen en trajecten die binnen het samenwerkingsverband worden aangeboden.</i> - <i>Monitoring snelheid van plaatsing alle trajecten.</i> - <i>Uitbreiding van het tevredenheidsonderzoek bij ouders en leerlingen bij alle trajecten.</i> - <i>Communicatie, afstemming en samenwerking tussen TZ-traject en scholen.</i> - <i>Positionering Observatiegroep binnen het OPDC onderzoeken.</i> - <i>Vergelijking trajecten qua doelgroep in relatie tot doelstelling.</i>
Ontwikkelen van Onderwijszorg arrangementen	<ul style="list-style-type: none"> - In het schooljaar 2015-2016 hebben we samen met scholen, hulpverlening en gemeenten een aantal verschillende onderwijszorgarrangementen verkend en deels ontwikkeld. De ervaringen die we hiermee opdoen gebruiken we om te komen tot procesafspraken rondom onderwijszorgarrangementen met ketenpartners in de regio.
<i>Actiepunten 2016-2017</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Initiatieven op het gebied van onderwijszorgarrangementen stimuleren en ondersteunen.</i> - <i>Procesafspraken maken met gemeenten (en zorgaanbieders) over onderwijszorgarrangementen.</i>

Beperken voortijdig schoolverlaten	<ul style="list-style-type: none"> - Het percentage voortijdig schoolverlaters ligt in ons samenwerkingsverband lager (0,2%) dan het landelijk percentage voortijdig schoolverlaters (0,4%) en is sinds 2012-2013 elk jaar gedaald. - Het percentage VSV binnen de doelgroep VMBO bovenbouw laat net als in voorgaande jaren een daling zien en ligt duidelijk onder de landelijke streefnorm. - in HAVO/VWO bovenbouw ligt in ons samenwerkingsverband wel iets boven de landelijke streefnorm. - De aanpak voor VSV is voortgezet en wordt uitgebreid met aandacht voor “kwetsbare jongeren”, d.w.z. leerlingen van het ISK, PrO en VSO.
<i>Actiepunten 2016-2017</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Monitoren in hoeverre de leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoefte (VSO, PrO, ISK) uitstromen conform het beoogde uitstroombrofiel.</i> - <i>Regionaal uitwerken van het provinciale plan en een start maken met nieuw beleid in het kader van aanpak kwetsbare jongeren en VSV.</i>
BEHOUDEN WAT GOED IS, VERBETEREN WAAR HET KAN EN MOET	
Expertisecentrum	- Zie: Versterken ondersteuningsstructuur van scholen.
Cluster 1 en 2	- Behalve een beter inzicht in aantallen zijn er weinig ontwikkelingen geweest op dit gebied het afgelopen jaar.
<i>Actiepunten 2016-2017</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Nader onderzoek naar aantallen en zwaarte van de ondersteuning vanuit cluster 1 en 2.</i> - <i>SWV ZO Friesland onderzoekt, mede namens de beide andere VO-samenwerkingsverbanden, de wenselijkheid van en evt. mogelijkheid voor trajectgroep(en) voor cluster 2 geïndiceerde leerlingen gekoppeld aan een school voor regulier VO.</i>
Systematiek indicering en toewijzing	<ul style="list-style-type: none"> - Het percentage LWOO leerlingen in ons samenwerkingsverband daalt jaarlijks en ligt sinds 1-10-2015 onder het landelijk gemiddelde. De sterkere daling per 1-10-2016 wordt ook veroorzaakt doordat op basis van een afspraak binnen ons samenwerkingsverband de ISK leerlingen niet meer meetellen als LWOO leerlingen. - Het percentage PrO leerlingen ligt steeds boven het landelijk gemiddelde. - Er zijn in 2015-2016 minder dossiers besproken in de RPCL, o.a. door het eerder stoppen van de RPCL in de regio Leeuwarden.
<i>Actiepunten 2016-2017</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Verkennen mogelijke Opting out voor LWOO en eventueel uitwerken in voorstellen en procedures.</i> - <i>Ontwikkelen nieuwe procedure rondom toeleiding naar het OPDC.</i>
INTEGRALE SAMENWERKING IN HET BELANG VAN DE LEERLING	
Afstemming met gemeenten over jeugdzorg	<ul style="list-style-type: none"> - Het samenwerkingsverband heeft in regionale en provinciale overleggen gewerkt aan de beleidsmatige afstemming tussen jeugdzorg en passend onderwijs. - Binnen het systeem van kwaliteitszorg is een eerste tevredenheidsmeting bij ketenpartners uitgevoerd. Deze laat zien dat de ketenpartners tevreden zijn over de bereikbaarheid van het samenwerkingsverband. Ook zijn zij dit over de wijze waarop de medewerkers van het samenwerkingsverband samen met de ketenpartners signalen en problemen oppakken en over de deskundigheid van de medewerkers. - De beoordeling van de ketenpartners laten verschillende punten zien waarover zij minder tevreden zijn.
<i>Actiepunten 2016-2017</i>	- <i>SWV Fryslân-Noard maakt samen met de gemeenten een plan waarin voor de regio beschreven staat welke overleggen er op welk niveau zijn en hoe de doorzettingsmacht is geregeld.</i>

Versterken van educatief partnerschap met ouders	<ul style="list-style-type: none"> - Ten aanzien van dit onderwerp hebben er geen noemenswaardige ontwikkelingen plaatsgevonden. Het lopend beleid is voortgezet.
Actiepunten 2016-2017	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Structureel inzetten van tevredenheidsonderzoeken bij ouders in alle trajecten van het OPDC.</i> - <i>In de opmaat naar het nieuwe Ondersteuningsplan, heroverwegen van de visie omtrent partnerschap met ouders.</i>
PROFESSIONEEL KLIMAAT VIA KORTE LIJNEN EN MET WEINIG MOGELIJK BUREAUCRATIE	
Transparante en efficiënte procedures	<ul style="list-style-type: none"> - Een overzicht van alle vastgestelde procedures is opgenomen in het kwaliteitshandboek. - De procedures worden gedeeld met de betrokken partijen en indien relevant op de website gezet. - Er zijn geen klachten of bezwaren ontvangen.
Actiepunten 2016-2017	<ul style="list-style-type: none"> - <i>De evaluatie van de procedures moet nog meer systematisch in de jaarcyclus worden opgenomen.</i> - <i>Systematische communicatie vorm geven (communicatieplan) met daarin aandacht voor vastleggen van doelen, communicatie en verantwoording per organisatieonderdeel. En aandacht voor het voeren van een actief voorlichtingsbeleid over taken en functies van het samenwerkingsverband.</i>
Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg	<ul style="list-style-type: none"> - De zelfevaluatie laat zien dat het samenwerkingsverband kwaliteitszorg goed heeft opgepakt; in 2015-2016 wordt op alle indicatoren wordt voldoende gescoord. - Er wordt gewerkt aan het integreren van kwaliteitszorg in het professioneel handelen van al de medewerkers.
Actiepunten 2016-2017	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Werkwijze opstellen/aanpassen nieuw Ondersteuningsplan (2018-2022).</i> - <i>Instrument voor kwaliteit van ondersteuning op schoolniveau ontwikkelen.</i> - <i>Werkwijze opstellen/aanpassen nieuw schoolondersteuningsprofiel.</i> - <i>Het op schoolniveau evalueren van de kwaliteit van de basisondersteuning en extra ondersteuning, o.a. op basis van beschikbare rapportages.</i> - <i>Opstellen van format jaarverslag voor OPDC, EC en PCL-PaO.</i>